

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยนำเสนอแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับ ดังนี้

1. แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา
 - 1.1 ความหมายของยาเสพติด
 - 1.2 ประเภทของยาเสพติด
 - 1.3 สาเหตุของการติดยาเสพติด
 - 1.4 นโยบายเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา
 - 1.5 โครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
 - 1.6 โครงการการศึกษาเพื่อต่อต้านการใช้ยาเสพติดในเด็กนักเรียน
 - 1.7 การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา
2. บริบทสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดสระแก้ว
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 3.1 งานวิจัยต่างประเทศ
 - 3.2 งานวิจัยในประเทศ

แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

ความหมายของยาเสพติด

วิชา มหาคุณ (2551 : 79) ได้ให้ความหมายของยาเสพติดไว้ว่า ยาหรือสารเคมีก็ตามซึ่งเมื่อบุคคลเสพหรือเข้าสู่ร่างกายโดยการฉีด การสูบ การกิน การดม หรือวิธีอื่นติดต่อกันซ้ำ ๆ บ่อย ๆ ไม่ว่าจะป็นครั้งคราวหรือเป็นเวลานานก็ตาม ยาหรือสารนั้นจะมีผลกระทบต่อความรู้สึก ความคิด การมองเห็น การรับรส การดมกลิ่น การได้ยินและพฤติกรรม

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2552 : 11) ได้ให้ความหมายของยาเสพติด (Narcotic Drugs) หมายถึง ยาหรือสารเคมีใด ๆ ก็ตาม ซึ่งเมื่อบุคคลใดเสพหรือรับเข้าสู่ร่างกายโดยการฉีด การสูบ การกิน การดม หรือวิธีอื่นติดต่อกันเป็นเวลานาน หรือช่วงระยะเวลาหนึ่งแล้ว จะก่อให้เกิดพิษเรื้อรัง ซึ่งจะก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมขึ้นแก่บุคคลผู้เสพและแก่สังคมด้วย ทั้งจะต้องทำให้ผู้เสพแสดงอาการลักษณะต่าง ๆ กัน มีความต้องการที่จะเสพยาชนิดนั้น ๆ ต่อเนื่องกันไปมีความต้องการเพิ่มปริมาณของยามากขึ้นทุกขณะและมีภาวะการณ้ติดยาและอยากยา

ทั้งร่างกายและจิตใจเสพติดที่ได้ผ่านกระบวนการทางเคมี แล้วผู้ที่เสพนำมากิน ดม สูบ นีดย่อมส่งผลกระทบต่อทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ และต้องการที่จะเสพหรือเพิ่มปริมาณขึ้นตลอดเวลาแล้วจะมีอาการนอนยาหรืออยากยา เมื่อไม่มียาให้เสพ

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2553 : 65) ได้ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง ยาหรือสารเคมีใดก็ตามเมื่อบุคคลเสพหรือรับเข้าสู่ร่างกายโดยการฉีด สูบ กินหรือดม หรือวิธีอื่นติดต่อกันเป็นเวลานานหรือช่วงระยะเวลาหนึ่งแล้วจะก่อให้เกิดพิษเรื้อรัง ซึ่งทำให้เกิดความเสื่อมโทรมขึ้นแก่บุคคลผู้เสพและสังคมด้วย ทั้งจะต้องทำให้ผู้เสพแสดงออกซึ่งลักษณะต่าง ๆ กัน คือ มีความต้องการที่จะเสพยาค้นนั้น ๆ ต่อเนื่องไป มีความต้องการเพิ่มปริมาณมากขึ้นทุกระยะและมีภาวะเป็นการติดยาและอยากยาทั้งทางร่างกายและจิตใจ

เสาวนีย์ ภูซุม (2554 : 32) ได้ให้ความหมายของยาเสพติดไว้ว่า ยาเสพติด หมายถึง สารหรือยาที่อาจเป็นผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติหรือจากการสังเคราะห์ ซึ่งบุคคลใดเสพหรือได้รับเข้าไปในร่างกายซ้ำ ๆ กันแล้ว ไม่ว่าจะด้วยวิธีใด ๆ เป็นระยะ ๆ หรือนานติดต่อกัน

สรุปโดยสรุปว่า ยาเสพติด หมายถึง ยาหรือสารเคมีที่เข้าสู่ร่างกายโดยการฉีด การสูบ การกิน การดม แล้วมีความต้องการที่จะเสพยาค้นนั้น ๆ ต่อเนื่องและมีความต้องการเพิ่มปริมาณมากขึ้นทุกระยะส่งผลให้มีภาวะติดยาและอยากยาทั้งทางร่างกายและจิตใจ จนก่อให้เกิดพิษเรื้อรังซึ่งจะทำให้เกิดความเสื่อมโทรมขึ้นแก่บุคคลผู้เสพและแก่สังคม

ประเภทของยาเสพติด

สำนักงานคณะกรรมการการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2552 : 8) ได้จำแนกการออกฤทธิ์ต่อระบบประสาทส่วนกลางแบ่งเป็น 4 ประเภท

1. ประเภทกดประสาท ได้แก่ ฝิ่น มอร์ฟีน เฮโรอีน ยานอนหลับ ยาระงับประสาท ยากล่อมประสาท เครื่องดื่มมีเมาทุกชนิด รวมทั้งสารระเหย เช่น ทินเนอร์ น้ำมันเบนซิน แอลกอฮอล์ กาว เป็นต้น มักพบว่าผู้เสพติดจะมีอาการอ่อนเพลีย ฟุ้งซ่าน อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย มีปฏิกิริยาตอบสนองในภาวะฉุกเฉิน เวลาขับรถจะเกิดอุบัติเหตุได้ง่าย

2. ประเภทกระตุ้นประสาท ได้แก่ ยาบ้า กระท่อม โคลเคน มักพบว่าผู้เสพติดจะมีอาการหงุดหงิด กระวนกระวาย จิตใจสับสน หวาดระแวง บางครั้งมีอาการก้าวร้าว คลุ้มคลั่ง ทำในสิ่งที่คนปกติไม่กล้าทำ เช่น ทำร้ายตนเองหรือฆ่าผู้อื่น

3. ประเภทหลอนประสาท ได้แก่ แอลเอสดี เห็ดขี้ควาย เป็นต้น ผู้เสพติดจะมีอาการประสาทหลอน ฝันเฟื่อง เห็นแสงสีวิจิตรพิสดารหรือเห็นภาพหลอนที่น่าเกลียดน่ากลัว หูแว่วได้ยินเสียงประหลาด ควบคุมตนเองไม่ได้ในที่สุดมักป่วยเป็นโรคจิต

4. ประเภทออกฤทธิ์ผสมผสาน คือ ทั้งกระตุ้น กดและหลอนประสาทร่วมกัน ได้แก่ กัญชา ผู้เสพติดมักมีอาการหวาดระแวง ความคิดสับสน เห็นภาพลวงตา หูแว่ว ควบคุมตนเองไม่ได้ มีอุปนิสัยใจคอเพี้ยนและสุดท้ายจะกลายเป็น โรคจิต

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2553 : 2-3) ได้แบ่งประเภทของยาเสพติดในปัจจุบันมีอยู่ 130 กว่าชนิด แต่ละชนิดที่ระบาดแพร่หลายในขณะนี้ ได้แก่ ผีน มอร์ฟิน เฮโรอีน ยานอนหลับประเภทต่าง ๆ ยากล่อมประสาท แอมเฟตามีน กัญชา กระท่อม สารระเหย แอลกอฮอล์และบุหรี่ โดยได้แบ่งสิ่งที่ยึดว่าเป็นยาเสพติดให้โทษเป็น 6 ประเภท ดังนี้

ประเภทที่ 1 ได้แก่ ผีนและผลิตภัณฑ์ที่มาจากผีน เช่น มอร์ฟิน ทิงเจอร์ เฮโรอีน โคเคน ตลอดจนสารสังเคราะห์อื่น ๆ ที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกัน เช่น เพซิดิน เมธาโดน เป็นต้น

ประเภทที่ 2 ได้แก่ ยากล่อมประสาทหรือเรียกว่า “ยากล่อมประสาท” ซึ่งจะออกฤทธิ์ต่อสมองส่วนกลางโดยตรง เช่น ฟีนอบาร์บิทัล ทูอีนาล เซโคนาล โซเฟียม และยานอนหลับอื่น ๆ ที่ไม่ใช่บาร์บิทูเรท

ประเภทที่ 3 ได้แก่ ยากระตุ้นประสาท เช่น แอมเฟตามีน (ยาบ้า) โคเคอีนและไบอะครีทอม

ประเภทที่ 4 ได้แก่ ยาหลอนประสาท เช่น กัญชา แอลเอสดี เอสทีอาร์เมสตาตินและเห็ดบางชนิด ซึ่งยาเหล่านี้จะออกฤทธิ์ให้ประสาทการรับรู้ของเราผิดแปลกไปจากเดิม

ประเภทที่ 5 ได้แก่ สารระเหยชนิดต่าง ๆ เช่น กาวบางชนิด ทินเนอร์ เบนซิน เป็นต้น

ประเภทที่ 6 ได้แก่ แอลกอฮอล์

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (2554 : 3) ได้จำแนกประเภทยาเสพติดตามคุณสมบัติการออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1. ยาเสพติดประเภทผีนและกลุ่มของผีน ยาเสพติดประเภทนี้กดประสาทและสมองอย่างรุนแรง ได้แก่ เฮโรอีน มอร์ฟิน ผีนและอนุพันธ์อื่น ๆ ที่สกัดได้จากผีน เช่น โคเคอีน เป็นต้น การติดยาประเภทนี้ทำลายร่างกายและสภาพจิต สติปัญญา ความนึกคิดและบั่นทอนชีวิตอย่างรวดเร็ว

2. ยาเสพติดประเภทยานอนหลับและยาสงบประสาท ยานอนหลับชนิดต่าง ๆ ที่เคยใช้ในวงการแพทย์ได้มีผู้นำมาใช้ในทางที่ผิด โดยไม่ได้รับคำแนะนำจากแพทย์ จึงเกิดการเสพติดขึ้นมาได้ และทำให้เกิดอันตรายแก่สมองและระบบประสาทของร่างกาย ยาที่ใช้เป็นยาเสพติดอยู่มาก คือ ยานอนหลับประเภทบาร์บิทูเรต และขึ้นชื่อมากในเมืองไทย คือ เซโคนาล (Seconal) หรือเรียกว่า เหล้าแห่ง อีกพวกหนึ่ง คือ ยาสงบประสาท สำหรับระงับความกระวนกระวาย เคร่งเครียด เป็นยาสงบประสาทอย่างอ่อน

3. ยาเสพติดประเภทกัญชาหรือพืชกระท่อม กัญชาเป็นยาออกฤทธิ์หลอนประสาท ทำให้ร่างกายเสื่อมโทรมและเป็นโรคจิตได้ง่าย ส่วนพืชกระท่อมมีฤทธิ์ในทางกระตุ้นประสาท ทำให้ตื่นตัวผิดปกติ ถ้าใช้ไปนาน ๆ จะทำลายประสาท เกิดประสาทหลอนและโรคจิตเช่นเดียวกัน

4. ยาเสพติดประเภทแอมเฟตามีน (Amphetamine) เป็นยากระตุ้นระบบประสาทกลาง ในอดีตเรียกยานี้ว่า ยาม้าหรือยาขยันหรือม้าขาว ปัจจุบันเรียกว่า ยาบ้า ผู้ที่ใช้ในทางที่ผิดมักใช้เป็นยาแก้ง่วง ยาเพิ่มกำลัง ยาลดความอ่อนท้อ ทั้งนี้ เพราะยาจำพวกดังกล่าวจะกระตุ้นสมองให้ตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา ร่างกายจะอ่อนล้าทันทีที่หมดฤทธิ์ยา การทำงานของอวัยวะในร่างกายจะผันผวนและผิดปกติ บังคับตัวเองไม่ได้ มักมีอาการคลุ้มคลั่งคล้ายคนเป็นโรคจิต ประสาทหลอนตลอดเวลา

5. ยาเสพติดประเภทหลอนประสาท และไอระเหย ผู้เสพยาประเภทนี้จะเกิดอาการฝันเพื่อง หลอนจิต เห็นแต่ภาพลวงตา ขาดการควบคุมตัวเอง มีเมมาอยู่กับความฝันทั้งร้ายและดี ประสาทรับความรู้สึก การมองเห็น การรับรส ได้กลิ่นหรือสัมผัสต่าง ๆ จะแปรปรวนผิดปกติไปหมด ผู้ติดยาเหล่านี้สามารถทำอันตรายแก่ชีวิตตนเองและผู้อื่นได้ เพราะขาดการควบคุมตนเองและประสาทหลอนให้หลงผิดไปหมด ยาเสพติดประเภทนี้ได้แก่ พวก L.S.D. สารจำพวกไอระเหยต่าง ๆ ก็มีอันตรายต่อประสาท ทำให้มีเมมา คลื่นไส้ เวียนศีรษะและเมมาได้ง่าย

กล่าวโดยสรุป ประเภทของยาเสพติดสามารถแบ่งประเภทได้ คือ ประเภทกดประสาท ประเภทหลอนประสาท ประเภทกระตุ้นประสาท ประเภทออกฤทธิ์ผสมผสาน บางครั้งในวงการแพทย์ยังนำยาที่มีสรรพคุณในการรักษาโรคมารักษาผู้ป่วย หากเราใช้ไม่ถูกวิธีทางการแพทย์แล้วก็จะกลายเป็นสารเสพติดได้

สาเหตุของการติดยาเสพติด

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2552 : 9) ได้จำแนกเป็น 4 สาเหตุ คือ

1. สาเหตุที่เกิดจากความไม่รู้เท่าไม่ถึงการณ์

1.1 อยากทดลอง เกิดจากความอยากรู้อยากเห็น ซึ่งเป็นนิสัยของคนโดยทั่วไปและโดยที่ไม่คิดว่าตนจะติดสิ่งเสพติดนี้ได้จึงไปทำการทดลองใช้สิ่งเสพติดนั้น ในการทดลองใช้ครั้งแรก ๆ อาจมีความรู้สึกดีหรือไม่ดีก็ตาม ถ้ายังไม่ติดสิ่งเสพติดนั้นก็อาจประมาทไปทดลองใช้สิ่งเสพติดนั้นอีกจนในที่สุดก็ติดสิ่งเสพติดนั้นหรือถ้าไปทดลองใช้สิ่งเสพติดบางชนิด เช่น เฮโรอีน แม้จะเสพเพียงครั้งเดียวก็อาจทำให้ติดยาเสพติดได้

1.2 ความคึกคะนอง คนบางคนมีความคึกคะนอง ชอบพูดอวดเก่งเป็นนิสัยโดยเฉพาะวัยรุ่นมักจะมีนิสัยดังกล่าว คนพวกนี้อาจแสดงความเก่งกล้าของตนในกลุ่มเพื่อน โดยการแสดงการใช้สิ่งเสพติดชนิดต่าง ๆ เพราะเห็นแก่ความสนุกสนานตื่นเต้นและให้เพื่อนฝูงยอมรับว่าตนเก่ง

โดยมิได้คำนึงถึงผลเสียหายหรืออันตรายที่จะเกิดขึ้นในภายหลังในที่สุดตนเองก็กลายเป็นคนคิดถึงเสพติด

1.3 การชักชวนของคนอื่น อาจเกิดจากการเชื่อตามคำชักชวนโฆษณา ของผู้ขายสินค้าที่เป็นสิ่งเสพติดบางชนิด เช่น ยากระตุ้นประสาทต่าง ๆ ยาขยัน ยาฆ่า ยาบ้า เป็นต้น โดยผู้ขายโฆษณาสรรพคุณของสิ่งเสพติดนั้นว่ามีคุณภาพดีสารพัด อย่างเช่น ทำให้มีกำลังวังชา ทำให้มีจิตใจแจ่มใส ทำให้มีสุขภาพดี ทำให้มีสติปัญญาดี สามารถรักษาโรคได้บางชนิด เป็นต้น ผู้ที่เชื่อคำชักชวนโฆษณาดังกล่าวจึงไปเชื่อตามคำชักชวนของเพื่อนฝูง ซึ่งโดยมากเป็นพวกที่คิดถึงเสพติดนั้นอยู่แล้ว ด้วยความเกรงใจเพื่อนหรือเชื่อเพื่อนหรือต้องการแสดงว่าตนเป็นพวกเดียวกับเพื่อน จึงใช้สารเสพติดนั้น

1.4 สาเหตุที่เกิดจากการถูก หลอกลวงปัจจุบันนี้มีผู้ขายสินค้าประเภทอาหาร ขนมหรือเครื่องดื่มบางรายใช้สิ่งเสพติดผสมลงในสินค้าที่ขายเพื่อให้ผู้ซื้อสินค้านั้นไปรับประทานเกิดการติด อยากมาซื้อไปรับประทานอีกซึ่งในกรณีนี้ผู้ซื้ออาหารนั้นมารับประทานจะรู้สึกว่าคุณเองเกิดการติดสิ่งเสพติดขึ้นแล้ว รู้เพียงแต่ว่าอยากรับประทานอาหาร ขนมหรือเครื่องดื่มที่ซื้อจากร้านนั้น ๆ กว่าจะทราบก็ต่อเมื่อตนเองรู้สึกผิดสังเกตุต่อความต้องการจะซื้ออาหารจากร้านนั้นมารับประทานหรือก็ต่อเมื่อมีอาการเสพติดรุนแรงและมีสุขภาพเสื่อมลง

2. สาเหตุที่เกิดจากความเจ็บป่วย

2.1 คนที่มีอาการป่วยทางกายเกิดขึ้นเพราะสาเหตุต่าง ๆ เช่น ได้รับบาดเจ็บรุนแรงเป็นแผลเรื้อรัง มีความเจ็บปวดอยู่เป็นประจำเป็นโรคประจำตัวบางอย่าง เป็นต้น ทำให้ได้รับทุกข์ทรมานมากหรือเป็นโรคประจำตัวบางอย่าง เป็นต้น ทำให้ได้รับทุกข์ทรมานนั้น ซึ่งวิธีหนึ่งที่ทำได้ง่าย คือการรับประทานยาที่มีฤทธิ์ระงับอาการเจ็บปวดนั้นได้ ซึ่งไม่ใช่เป็นการรักษาที่เป็นต้นเหตุของความเจ็บป่วย เพียงแต่ระงับอาการเจ็บปวดให้หมดไปหรือลดน้อยลงได้ชั่วขณะเมื่อฤทธิ์ยาหมดไปก็จะกลับเจ็บปวดใหม่ ผู้ป่วยก็จะใช้ยานั้นอีก เมื่อทำเช่นนี้ไปนาน ๆ เกิดอาการติดยานั้นขึ้น

2.2 ผู้ที่มีจิตใจไม่ปกติ เช่น มีความวิตกกังวล เครียด มีความผิดหวังในชีวิตมีความเศร้า สลดเสียใจ เป็นต้น ทำให้สภาวะจิตใจไม่เป็นปกติจนเกิดอาการป่วยทางจิตได้ชั่วขณะหนึ่งมารับประทานแต่ไม่ได้รักษาที่ต้นเหตุ เมื่อยาหมดฤทธิ์ จิตใจก็จะกลับเครียดอีกและผู้ป่วยก็จะเสพติดสิ่งเสพติดถ้าทำเช่นนี้ไปเรื่อย ๆ ก็จะทำให้ผู้นั้นติดยาเสพติดในที่สุด

2.3 การไปซื้อยามารับประทานเองโดยไม่ทราบสรรพคุณยาที่แท้จริง ขนาดยาที่ควรรับประทาน การรับประทานยาเกินจำนวนกว่าที่แพทย์ได้สั่งไว้ การรับประทานยาบางชนิดมากเกินไปขนาดหรือรับประทานติดต่อกันนาน ๆ บางครั้งอาจมีอาการถึงตายได้หรือบางครั้งทำให้เกิดการเสพติดยานั้นได้

3. สาเหตุอื่น ๆ

3.1 การอยู่ใกล้แหล่งขายหรือใกล้แหล่งผลิตหรือเป็นผู้ขายหรือผู้ผลิตเอง จึงทำให้มีโอกาสติดสิ่งเสพติดให้โทษนั้นมากกว่าคนทั่วไป เมื่อมีเพื่อนสนิทหรือพี่น้องที่ติดสิ่งเสพติดอยู่นั้นย่อมได้เห็นวิธีการเสพของผู้ที่อยู่ใกล้ชิด รวมทั้งเห็นพฤติกรรมต่าง ๆ ของเขามาด้วย และยังอาจได้รับคำแนะนำหรือชักชวนจากผู้เสพด้วยจึงมีโอกาสติดได้

3.2 คนบางคนอยู่ในสภาพที่มีปัญหาหรือว่างงาน ยากจน ค่าใช้จ่ายเพิ่มโดยมีรายได้ลดลงหรือคงที่มีหนี้สินมาก ฯลฯ เมื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ไม่ได้ก็หันไปใช้สิ่งเสพติดช่วยผ่อนคลายความรู้สึกในความทุกข์ยากต่างเหล่านี้ แม้จะรู้ว่าป็นชั่วครู่ชั่วยามก็ตาม เช่น กลุ่มใจที่เป็นหนี้คนอื่นก็ไปกินเหล้าหรือสูบบุหรี่ให้เมาเพื่อที่จะได้ลืมเรื่องหนี้สิน บางคนต้องการรวยรายได้เพิ่มขึ้น โดยพยายามทำงานให้หนักและมากขึ้น ทั้ง ๆ ที่ร่างกายอ่อนเพลียมากจึงรับประทานยากระตุ้นประสาทเพื่อให้สามารถทำงานต่อไปได้ เป็นต้น ถ้าทำอยู่เป็นประจำทำให้ติดสิ่งเสพติดนั้นได้

3.3 การเลียนแบบการที่ไปเห็นผู้ที่ตนสนิทสนมรักใคร่หรือเพื่อน จึงเห็นว่าเป็นสิ่งน่าลอง เป็นสิ่งเก๋ เป็นสิ่งแสดงความเป็นพวกเดียวกัน จึงไปทดลองใช้สิ่งเสพติดนั้นจนติด

3.4 คนบางคนมีความผิดหวังในชีวิตตนเองในชีวิตครอบครัวหรือผิดหวังในชีวิตสังคม เพื่อเป็นการประชดตนเองหรือคนอื่น จึงไปใช้สิ่งเสพติดจนติด ทั้ง ๆ ที่ทราบว่าเป็นสิ่งไม่ดีก็ตาม จากสาเหตุหลัก ๆ อยู่ 4 ประการ คือ ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ การถูกหลอกลวง การเจ็บป่วยและสาเหตุอื่น ๆ ซึ่งเป็นปัจจัยเสี่ยงที่ควรจะต้องเป็นทั้งสิ้น

ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด (2552 : 7-10) ได้กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้เยาวชนติดยาเสพติดไว้ ดังนี้

1. สาเหตุจากการถูกชักชวน เนื่องจากเยาวชนมีสัญชาติญาณต้องการอยู่ร่วมกันต้องการได้รับการยกย่อง และมีส่วนร่วมในกิจกรรมของหมู่คณะ ถ้าเพื่อนฝูงชักชวนให้เสพยาก็อาจจะขัดไม่ได้เพราะกลัวเข้ากับพวกไม่ได้

2. สาเหตุจากความกดดันในครอบครัวที่มีสาเหตุต่าง ๆ กัน ประกอบด้วย

2.1 พ่อแม่ทะเลาะกันทุกวัน ลูกเกิดความรำคาญใจที่เห็นสภาพเช่นนี้ ทำให้เบื่อบ้านจึงใช้เวลาไปคบเพื่อนนอกบ้านซึ่งอาจนำไปสู่การเสพยาในที่สุด

2.2 พ่อแม่หย่าร้าง ต่างคนต่างมีคูใหม่ ขาดความสนใจในตัวลูก ทำให้ลูกน้อยใจหันไปหาเสพยา

2.3 พ่อแม่ไม่เข้าใจลูก คิดว่าเด็กต้องการเพียงแค่งินไปใช้จ่าย ไม่ได้ให้ความรักและความเข้าใจกับลูก จะเป็นหนทางชักนำไปให้เสพยาเสพติดได้

2.4 พ่อแม่ที่แสดงออกในการรักลูกไม่เท่ากัน ซึ่งความจริงพ่อแม่ทุกคนรักลูกเท่ากัน ลูกไม่ได้รับการแสดงออกในความรัก จะเกิดความน้อยใจและอาจนำไปสู่การเสพยาได้

3. สาเหตุจากความจำเป็นของบางอาชีพ เช่น ผู้ที่ทำงานกลางคืน นักร้อง พนักงานบริการ นักดนตรี คนขับรถ ผู้มีอาชีพเหล่านี้ อาจใช้ยาเสพติด โดยหวังผลให้สามารถประกอบงานได้ดี เช่น ช่วยทำให้ไม่มึนงง ช่วยให้มีสมาธิ เป็นต้น

4. สาเหตุจากปัญหาเศรษฐกิจ บางคนไม่มีงานทำ หรือเงินไม่พอใช้ จึงเริ่มเป็นผู้ค้าเมื่อได้ใกล้ชีวิตยามาก ๆ ก็เกิดการเสพยา ทำให้ติดยาในที่สุด

5. สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม มีผู้ติดยาเสพติดจำนวนมากไม่น้อยมีความตั้งใจเลิกยา แต่เมื่อเลิกได้แล้วสังคมไม่ยอมรับทำให้หันไปสู่อายาเสพติดอีก

6. ขาดความรู้ในเรื่องยาเสพติด ชาวชนบางคนไม่มีความรู้เรื่องยาเสพติดว่ามีโทษอย่างไร จึงหลงผิดไปลองยา ซึ่งสาเหตุของความเข้าใจผิดที่ทำให้ชาวชนติดยาเสพติด มีดังนี้

6.1 คิดว่าการสูบบุหรี่ หรือดื่มสุรา ทำให้เป็นคนเด่น คนดัง ชาวชนเป็นวัยอยากรู้อยากเห็น อยากลอง เมื่อมีความคิดที่เป็นอิสระจึงมักสร้างค่านิยมขึ้นในกลุ่มวัยรุ่นเองว่าการสูบบุหรี่ ดื่มสุรา เป็นสิ่งโก้เก๋ ความเข้าใจแบบนี้ เป็นสิ่งไม่ถูกต้อง เพราะความโก้เก๋ คนดัง อยู่ที่การมีความรู้ ประพฤติตนได้เหมาะสม ใช้ความรู้ที่ตนมีอยู่ไปในทางสร้างสรรค์ สร้างความก้าวหน้าให้ตนเอง และสังคม

6.2 คิดว่าสิ่งเสพติดเป็นสิ่งที่สร้างความประทับใจให้กับเพศตรงข้าม

6.3 คิดว่าสิ่งเสพติดเป็นสิ่งที่ช่วยทำให้มีความสุขทางเพศตรงข้าม ความเข้าใจที่ผิด ๆ ทั้งสามประการนี้มีส่วนในการทำให้ชาวชนเดินทางผิด ทำให้ติดยาเสพติดมาแล้วจำนวนไม่น้อย ชาวชนต้องรู้เท่าทัน และคิดในทางต่อต้านยาเสพติดอยู่ในจิตสำนึก

กล่าวโดยสรุป สาเหตุของการติดยาเสพติดได้ว่า การติดยาเสพติดเกิดความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ คือ อยากทดลอง ความคึกคะนอง การถูกชักชวนของคนอื่น การถูกหลอกลวง รวมถึงแม้กระทั่งจากความเจ็บป่วยของคนก็เป็นสาเหตุของสารเสพติดได้ด้วย เช่น คนที่มีอาการเจ็บป่วยทางกาย รวมถึงการมีจิตใจไม่ปกติ ตลอดจนจนการไปซื้อยามารับประทานเองโดยไม่ทราบสรรพคุณยาที่แท้จริง ตลอดจนจนปัญหาของครอบครัว เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมและการขาดความรู้ สาเหตุเหล่านี้ล้วนเป็นสาเหตุที่สำคัญในการใช้สารเสพติดเหล่านั้น

นโยบายเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

รัฐบาลได้กำหนดให้ปัญหายาเสพติดเป็นวาระสำคัญของชาติและประกาศนโยบายแก้ไขปัญหายาเสพติด มีแผนปฏิบัติการระดับชาติเป็นแผนงานหลัก เรียกว่า ปฏิบัติการเพื่อหยุดยั้งปัญหา

ยาเสพติดให้ได้ และมีการระดมความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ในการนำนโยบายด้านยาเสพติดไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ซึ่งได้กำหนดแผนปฏิบัติการเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน มีรายละเอียดดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. 2553 : 8 - 11)

1. ปฏิบัติการพลังแผ่นดิน ร่วมกวาดล้างยาเสพติด หมายถึง ช่วงเวลาที่รัฐบาลดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยมีเป้าหมายเพื่อเร่งรัดดำเนินการกวาดล้างยาเสพติดในพื้นที่และกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ที่ยังคงมีการแพร่ระบาดของยาเสพติดหลงเหลืออยู่ให้หมดสิ้นไป รวมทั้งสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชนต่อเจตนารมณ์และนโยบายของรัฐบาลที่จะดำเนินการอย่างต่อเนื่องและจริงจัง

2. ปฏิบัติการรวมพลังไทยทั้งชาติ ขจัดยาเสพติด หมายถึง ห้วงเวลาที่รัฐบาลดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยให้ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด ทุกระดับ กระทรวง กรม ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องรับไปปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนด ภารกิจขจัดยาเสพติดอย่างยั่งยืนที่มีเป้าหมายชัดเจนปฏิบัติจริงจังต้องเป็นรูปธรรม

3. ปฏิบัติการรวมพลังไทย ขจัดภัยยาเสพติด ร่วมเทิดไถ่องค์ราชัน หมายถึง ห้วงเวลาที่รัฐบาลดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยให้ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดทุกระดับ กระทรวง กรม ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องรับไปปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนด ภารกิจจะเน้นแนวคิด แก้ไขปัญหาที่คงเหลือ สถาปนาความมั่นคง และสร้างที่ยั่งยืน โดยจะมุ่งเน้นการพัฒนางานเชิงคุณภาพต่อเป้าหมายและพื้นที่ที่มีปัญหาเป็นลำดับแรก ภายใต้หลักการสร้างความสามัคคีกัน ยึดหลักสันติวิธี และแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้

4. ปฏิบัติการร่วมพลังประชาไทย พันภัยยาเสพติด โดยมุ่งลดปัญหาแพร่ระบาดของความเดือดร้อนประชาชน เป็นจุดเน้นสำคัญและเร่งด่วน เพื่อลดระดับปัญหาให้ลดลงอย่างเห็นผล เป็นรูปธรรมมากที่สุด ภายใต้กลยุทธ์ 3 ลด 3 เพิ่ม 3 เน้น

5. ปฏิบัติการประเทศไทยเข้มแข็ง ชนะยาเสพติดยั่งยืน ภายใต้ยุทธศาสตร์ 5 รั้ว ป้องกัน หมายถึง ห้วงเวลาที่รัฐบาลดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เพื่อลดปัญหายาเสพติดของประเทศมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น จึงกำหนดยุทธศาสตร์ 5 รั้วป้องกัน เพื่อเป็นเกราะคุ้มกันภัยยาเสพติดในแต่ละระดับ โดยในแต่ละรั้วป้องกันจะมุ่งตรงไปสู่เป้าหมายการควบคุมผู้เสพ ผู้ค้ายาเสพติด และกลุ่มเสี่ยงที่มีโอกาสเข้ามาเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้มากที่สุด จึงจะเป็นการสร้างแนวป้องกันอย่างแท้จริง และสามารถควบคุมปัญหาได้ โดยมีการปฏิบัติการเป็น 2 ระยะคือ ระยะที่ 1 ประกอบด้วยกิจกรรม 2 โครงการหลัก ส่วนระยะที่ 2 ประกอบด้วยกิจกรรม 9 โครงการหลัก ดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.1 ยุทธศาสตร์ 5 รั้วป้องกัน ดังนี้

5.1.1 รั้วชายแดน คือ การสร้างกิจกรรม กระบวนการทำงานตามมาตรการเสริมความเข้มแข็งป้องกันการลักลอบนำเข้ายาเสพติดตามแนวชายแดนที่กำหนดเป็นเป้าหมายที่จะดำเนินการ

5.1.2 รั้วชุมชน คือ การสร้างกิจกรรม กระบวนการทำงานทุกมาตรการเสริมความเข้มแข็ง มีภูมิคุ้มกันด้านยาเสพติดในระดับหมู่บ้าน / ชุมชนที่กำหนดเป็นเป้าหมาย

5.1.3 รั้วสังคม คือ การสร้างกิจกรรม กระบวนการทำงาน จัดระเบียบสังคมแบบบูรณาการขจัดปัจจัยเสี่ยงที่เป็นเงื่อนไขทางลบทุกประเภท เสริมสร้างปัจจัยทางบวกที่ส่งผลต่อการสร้างภูมิคุ้มกันต่อปัญหาเสพติด เพื่อให้ทุกสังคมในทุกจังหวัดมีความเข้มแข็ง

5.1.4 รั้วโรงเรียน คือ การสร้างกิจกรรม กระบวนการทำงาน เสริมความเข้มแข็งในโรงเรียน สถานศึกษา และให้เยาวชนรุ่นใหม่มีภูมิคุ้มกันต่อด้านยาเสพติด

5.1.5 รั้วครอบครัว คือ การสร้างกิจกรรม กระบวนการทำงาน เสริมความเข้มแข็งให้กับสถาบันครอบครัว ให้มีภูมิคุ้มกันด้านยาเสพติดมากขึ้น เป็นหน่วยพื้นฐานของสังคมที่ดี

5.2 โครงการที่อยู่ภายใต้กลยุทธ์ มี 2 ระยะ ดังนี้

5.2.1 ระยะที่ 1 ประกอบด้วย 2 โครงการ ดังนี้

1) โครงการปราบปรามนักค้ายาเสพติดรายสำคัญ และลดความเดือดร้อนของประชาชน

2) โครงการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

5.2.2 ระยะที่ 2 ประกอบด้วย 9 โครงการ ดังนี้

1) โครงการหลักที่ 1 รั้วชายแดน หรือโครงการสกัดกั้นการนำเข้ายาเสพติดตามแนวชายแดน เป็นโครงการที่มุ่งเน้นการสกัดยาเสพติดจากนอกประเทศ มิให้ลักลอบเข้าประเทศไทย โดยใช้มาตรการต่าง ๆ

2) โครงการหลักที่ 2 รั้วชุมชน หรือโครงการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนประชาสังคมป้องกันยาเสพติด ด้วยการลดระดับความรุนแรงของปัญหาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชนเป้าหมายผ่านกลไกต่าง ๆ ในพื้นที่ และพัฒนาความยั่งยืนด้วยโครงการหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน

3) โครงการหลักที่ 3 รั้วสังคม หรือโครงการจัดระเบียบสังคมแบบบูรณาการเป็นโครงการที่เน้นขจัดปัจจัยลบ/ปัจจัยเสี่ยง ป้องกันเยาวชนกลุ่มเสี่ยง และเสริมสร้างปัจจัยบวกหรือพื้นที่บวกให้เพิ่มขึ้นในทุกจังหวัด

4) โครงการหลักที่ 4 รั้วโรงเรียน หรือโครงการโรงเรียนป้องกันยาเสพติด เป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษาด้วยกิจกรรมต่าง ๆ

5) โครงการหลักที่ 5 รั้วครอบครัว หรือโครงการครอบครัวสีขาวครอบครัวเข้มแข็ง

6) โครงการหลักที่ 6 โครงการปราบปรามยาเสพติดและลดความเดือดร้อนของประชาชน เป็นการปราบปรามเครือข่ายการค้ายาเสพติดระดับต่าง ๆ

7) โครงการหลักที่ 7 โครงการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ด้วยการนำ ผู้เสพเข้าสู่ระบบบำบัดตามระบบที่เหมาะสม และพัฒนาระบบติดตาม ช่วยเหลือ ฟื้นฟู อย่างครบวงจร

8) โครงการหลักที่ 8 โครงการสถานประกอบการป้องกันยาเสพติด เป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับสถานประกอบการ/โรงงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

9) โครงการหลักที่ 9 โครงการบริหารจัดการแบบบูรณาการ

5.2.3 ระยะที่ 3 ประกอบด้วย 9 โครงการหลัก ซึ่งเป็นโครงการต่อเนื่องจากระยะที่ 2

โดยกำหนดในคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 306/2553 ลงวันที่ 18 พฤศจิกายน 2553 ให้มีการปฏิบัติการประเทศไทยเข้มแข็ง ชนชาเสพติดยั่งยืน ภายใต้ยุทธศาสตร์ 5 รั้วป้องกัน ระยะที่ 3 (พฤศจิกายน 2553 - กันยายน 2554) โดยมีเป้าหมายในการลดการขยายตัวของปัญหา ยาเสพติดในภาพรวมทั้งประเทศและพื้นที่เป้าหมายสำคัญ มิให้ปัญหาเสพติดส่งผลกระทบต่อ ความมั่นคง ปลอดภัยในวิถีชีวิตของประชาชน โดยปกติการดำเนินงานตามปฏิบัติการนี้ จะยึดแนวทางการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ 5 รั้วป้องกันที่ได้ดำเนินการมาแล้วทั้ง 2 ระยะอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการกำหนดมาตรการทั่วไปในยุทธศาสตร์ 5 รั้วป้องกัน ระยะที่ 3 เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องของ นโยบายและการปฏิบัติ แต่ในระยะที่ 3 มีการกำหนดจุดสำคัญ (Critical Point) ในแต่ละรั้ว/โครงการที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการลดปัญหาเสพติดเป็นจุดเร่งด่วนที่จะต้องแก้ไขและเพิ่มเติมบางประเด็นสำคัญ เพื่อให้เห็นจุดเน้นของระยะที่ 3 ในส่วนของวิธีการปฏิบัติของ รั้วโรงเรียน ได้แก่ โครงการโรงเรียนป้องกันยาเสพติด มีแนวทางการดำเนินงานที่สำคัญดังนี้

1) พัฒนากลไกแก้ไขปัญหาเสพติด โดยกำหนดให้มีคณะอนุกรรมการ รั้วโรงเรียนระดับจังหวัด/อำเภอ เพื่อบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งที่มีสถานศึกษาในสังกัดและ หน่วยงานสนับสนุนเพื่อการขับเคลื่อนงานรั้วโรงเรียนในแต่ละพื้นที่อย่างเป็นเอกภาพ

2) ปรับเปลี่ยนทัศนคติของผู้บริหารสถานศึกษา โดยให้ความสำคัญต่อ การค้นหาเปิดเผยปัญหาเสพติดและพฤติกรรมเสี่ยงอื่น เพื่อดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยไม่ถือเป็นการบดบังหรือของของผู้บริหารสถานศึกษานั้น ๆ

กล่าวโดยสรุป นโยบายแก้ไขปัญหายาเสพติด คือ แผนปฏิบัติการระดับชาติ ซึ่งเป็นแผนงานหลัก เพื่อหยุดยั้งปัญหายาเสพติด และมีการระดมความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ในการนำนโยบายด้านยาเสพติด ไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยปฏิบัติการพลังแผ่นดินร่วมกวาดล้างยาเสพติด รวมพลังไทยทั้งชาติ เพื่อขจัดปัญหายาเสพติด ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นนโยบายให้สถานศึกษาถือปฏิบัติ ที่สำคัญซึ่งดำเนินการอย่างจริงจัง ที่จะสร้างกระบวนการทำงานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้มีประสิทธิภาพและจัดกิจกรรมให้เยาวชน มีภูมิคุ้มกันต่อต้านยาเสพติดในสถานศึกษา ต่อไป

โครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ความเป็นมา

“ยาเสพติด” ปัญหาสำคัญระดับชาติที่รัฐบาลถือเป็นนโยบายที่ต้องเร่งดำเนินการแก้ไขอย่างจริงจัง ทั้งนี้เพราะปัญหายาเสพติดที่มีการระบาดในทุกพื้นที่ของประเทศไทยได้ทวีความรุนแรงมากขึ้น ทุกขณะ ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งด้านการเมืองและความมั่นคงของประเทศ ตั้งแต่ปี 2542 เป็นต้นมา สภาพปัญหายาเสพติดเปลี่ยนแปลงไปจากที่เป็นอยู่ในอดีตอย่างสิ้นเชิงจากเดิมที่ “เฮโรอีน” เป็นปัญหาสำคัญที่ตำรวจต้องเร่งปราบปรามยาเสพติดที่กำลังระบาดตั้งแต่ระดับครอบครัว โรงเรียน ชุมชน สังคมและประเทศ จากข้อมูลการสำรวจพบว่ามีเยาวชนจำนวนกว่า 6 แสนคน ติดยาเสพติด และจากสถิตินักโทษเด็ดขาดของกรมราชทัณฑ์ที่ถูกจำคุกอยู่ตามทัณฑสถานทั่วประเทศ สำรวจ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2543 มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 137,344 คน ในจำนวนนี้เป็นนักโทษคดียาเสพติดเกินกว่าครึ่ง คือ ประมาณ 87,966 คน คิดเป็นร้อยละ 64.05 และในจำนวนนักโทษเด็ดขาด คดียาเสพติดเหล่านี้มีจำนวนมากถึง 27,499 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 31.26 ของนักโทษคดียาเสพติดที่ต้องโทษในคดีเสพยาหรือครอบครองและทั้งเสพยาและครอบครอง

ทุกกระท่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี ทรงมีความห่วงใยต่อประชาชนชาวไทยเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชนที่เป็นกลุ่มขนาดใหญ่ เพราะมีจำนวนถึง 21 ล้านคน และเป็นกลุ่มที่มีคุณค่าอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ นอกจากนี้ยังเป็นกลุ่มที่เสี่ยงต่อการติดยาเสพติดสูง เนื่องจากเป็นวัยที่ต้องการเรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ แต่ยังขาดวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่ดีพอ รวมทั้งต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทั้งร่างกายและจิตใจ จึงทรงพระกรุณาธิคุณรับเป็นองค์ประธาน โครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ซึ่งปัจจุบันได้ใช้ชื่อเพื่อให้ง่ายต่อการรณรงค์ว่าโครงการ ทูบีนัมเบอร์วัน เพื่อรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดภายในประเทศให้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ โดยความร่วมมือและรวมพลังจากภาครัฐและเอกชน กระตุ้นและปลุกจิตสำนึกของปวงชนในชาติให้มีความรู้ ความเข้าใจและ

ตระหนักว่าการที่จะเอาชนะปัญหาหาเสพติดมิใช่หน้าที่ของบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือองค์กรใด องค์กรหนึ่ง แต่ทุกคนในชาติจะร่วมแรง ร่วมใจกันเป็นพลังของแผ่นดินที่จะต่อสู้และเอาชนะ ปัญหาหาเสพติดให้ได้โดยเร็ว โดยทรงมีพระประสงค์มุ่งเน้นการรณรงค์ในกลุ่มเป้าหมายหลัก คือ วัยรุ่นและเยาวชน โดยกลวิธีสร้างกระแสการแสดงพลังอย่างถูกต้อง โดยไม่ข้องกับยาเสพติด การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตให้แก่เยาวชนในชุมชน จัดระบบการบำบัดรักษารองรับภายใต้ โครงการ “ใครติดยา ยกมือขึ้น” ทั้งนี้เพื่อคืนคนดีสู่สังคมและป้องกันการกลับมาเสพซ้ำ ตลอดจน การสร้างเครือข่ายสมาชิกและชมรม ทูบีนัมเบอร์วัน เพื่อร่วมกันรณรงค์และจัดกิจกรรมป้องกัน และแก้ไขปัญหาหาเสพติดเป็นเสมือนการเติมสิ่งที่ดีให้กับชีวิต เพื่อให้เกิดค่านิยมของการเป็นหนึ่ง โดยไม่ต้องพึ่งยาเสพติด

ดังนั้น โครงการทูบีนัมเบอร์วัน จึงเริ่มดำเนินงานมาตั้งแต่ ปี 2545 จนถึงปัจจุบัน โดยมีกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ได้รับมอบหมายทำหน้าที่เลขานุการ โครงการเพื่อเป็น แกนกลางในการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน

ยุทธศาสตร์การดำเนินงานโครงการ

“...การดูแลป้องกันเยาวชนให้ห่างไกลยาเสพติด ต้องพยายามสร้างมาตรการทาง สังคม ในการที่จะช่วยป้องกันปัญหาหาเสพติดในวัยรุ่น เนื่องจากยาเสพติดได้เข้ามาชักจูงหรือ ครอบงำวัยรุ่นได้ง่าย เพราะทัศนคติที่ถูกปลูกฝังในเด็กเยาวชนว่าแน่หรือเปล่า เมื่อเสพยาแล้วก็จะ แน่ จะเท่ จะเป็นคนกล้า การทำทายกันแบบนี้ทำให้เด็กมีค่านิยมที่ผิดไป เมื่อมีค่านิยมที่ผิด ก็ต้อง เปลี่ยนค่านิยมใหม่ เปลี่ยนทัศนคติใหม่...”

“...ในการแก้ปัญหายาเสพติดสำหรับเยาวชนนั้น ต้องสร้างภูมิคุ้มกันอย่างเข้าใจถึง จิตใจ ความต้องการของเขา เพราะบางครั้งการเกิดปัญหาหาเสพติดก็มาจากหลายสาเหตุ เราต้อง สร้างค่านิยมใหม่ ต้องสร้างความมั่นใจให้เขารู้สึกดีกับตัวเอง ให้เขาได้สนุกโดยพยายามหากิจกรรม ต่างๆ มาใช้ เช่น ดนตรี กีฬา สิ่งเหล่านี้ทำให้คนมีสังคม มีร่างกายแข็งแรง มีสุขภาพจิตดี เป็นสิ่งที่ คนรุ่นใหม่ควรมาร่วมด้วยกัน...”

“...การป้องกันและแก้ไขปัญหาหาเสพติดให้หมดจากสังคมไทย ไม่สามารถ ดำเนินการให้สำเร็จได้ด้วยการทำงานขององค์กรใดองค์กรหนึ่ง แต่ทุกองค์กร ทุกฝ่ายต้องช่วยกัน และการรวมตัวกันของผู้ที่มีความตั้งใจที่จะไม่ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด จะทำให้เกิดพลังใน การร่วมกันป้องกันปัญหาหาเสพติดอย่างเข้มแข็ง...” พระคำรัสทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราช กัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมใน โครงการทูบีนัมเบอร์วัน สนองพระคำรัส ขององค์ประธาน โครงการทูบีนัมเบอร์วัน จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินงานเพื่อมุ่งสู่ ความสำเร็จ และสนองพระปณิธาน ดังนี้

ยุทธศาสตร์

การรณรงค์ปลูกจิตสำนึกและสร้างกระแสนิยมที่เอื้อต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจให้แก่เยาวชนการสร้างและพัฒนาเครือข่ายเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การรณรงค์ปลูกจิตสำนึกและสร้างกระแสนิยมที่เอื้อต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

จากพระดำรัสต่อไปนี้ “...บางครั้งการเกิดปัญหายาเสพติดมาจากหลายสาเหตุ จึงต้องสร้างค่านิยมใหม่ สร้างความมั่นใจให้เขา รู้สึกดีกับตัวเอง ให้เขาได้สนุก โดยพยายามหา กิจกรรมต่าง ๆ มาใช้ เพราะสิ่งเหล่านี้ทำให้คนมีสังคม มีร่างกาย แข็งแรง มีสุขภาพจิตดี และไม่ไปเกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด...” พระดำรัสทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี ได้นำไปสู่การกำหนดวัตถุประสงค์ในยุทธศาสตร์ที่ 1 คือ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างกระแสนิยมในกลุ่มเยาวชนไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด
2. เพื่อสนับสนุนให้เยาวชนและชุมชนได้จัดกิจกรรมสร้างสรรค์โดยการสนับสนุนของสังคม
3. เพื่อสร้างความเข้าใจและยอมรับผู้มีปัญหายาเสพติด และให้โอกาสกลับมาเป็นส่วนหนึ่งของสังคม
4. เพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดในกลุ่มเยาวชนและประชาชนทั่วไป

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจให้แก่เยาวชน

“...เยาวชนส่วนใหญ่ที่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดมักมีปัญหาทางด้านจิตใจที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองในทางที่เหมาะสมได้ ดังนั้น การสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจให้แก่เยาวชนจึงเป็นการป้องกันปัญหายาเสพติดที่ตรงที่สุด...”

พระดำรัสทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี จากพระดำรัสข้างต้น โครงการทูปีนัมเบอร์วัน จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจให้แก่เยาวชน โดยการถ่ายทอดความรู้และฝึกทักษะให้แก่แกนนำเยาวชนทั้งใน และนอกสถานศึกษา เพื่อให้สามารถจัดกิจกรรมพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ให้แก่เพื่อนเยาวชน และสมาชิกทูปีนัมเบอร์วัน ให้มีสุขภาพจิตที่ดีมีจิตใจที่เข้มแข็ง อันจะเป็นการป้องกันปัญหายาเสพติดในอนาคต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้แกนนำเยาวชนสามารถเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจให้แก่เพื่อนเยาวชน ซึ่งจะช่วยป้องกันปัญหายาเสพติดในอนาคต
2. เพื่อให้แกนนำเยาวชนสามารถจัดกิจกรรมพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ให้แก่เพื่อนเยาวชนได้อย่างเหมาะสม
3. เพื่อให้แกนนำเยาวชนได้รับการเสริมสร้างทักษะในการช่วยเหลือเพื่อนเยาวชน ให้มีกำลังใจที่เข้มแข็งสามารถดูแลตัวเองให้ปลอดภัยจากยาเสพติดเพื่อพัฒนาศักยภาพและเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจให้แก่สมาชิกทูปีนัมเบอร์วัน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างและพัฒนาเครือข่ายเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาศักยภาพสมาชิกเครือข่ายทูปีนัมเบอร์วัน ผู้ปฏิบัติงานในโครงการทูปีนัมเบอร์วัน และผู้เกี่ยวข้องให้สามารถดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดภายใต้โครงการทูปีนัมเบอร์วัน ได้อย่างเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อผลิตและพัฒนาองค์ความรู้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดภายใต้โครงการทูปีนัมเบอร์วัน สำหรับเครือข่ายทูปีนัมเบอร์วัน ทั่วประเทศ
3. เพื่อให้สมาชิกเครือข่ายทูปีนัมเบอร์วัน ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการทำงานซึ่งกันและกัน อันจะนำไปสู่การขยายผลและพัฒนาประสิทธิภาพการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างยั่งยืน
4. เพื่อให้สมาชิกเครือข่ายทูปีนัมเบอร์วัน ทั่วประเทศมีกำลังใจ มีความผูกพันพร้อมที่จะช่วยเหลือกัน ร่วมแรงร่วมใจกันทำงานภายใต้โครงการทูปีนัมเบอร์วัน อย่างจริงจังต่อเนื่องซึ่งจะทำให้เกิดเป็นพลังแผ่นดินอย่างแท้จริง (กรมสุขภาพจิต. 2561 : ออนไลน์)

กล่าวโดยสรุป โครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (โครงการทูปีนัมเบอร์วัน) เป็นโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในทุลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญาสิริวัฒนาพรรณวดี ทรงเป็นองค์ประธานอำนวยการโครงการรณรงค์ป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติด ซึ่งสถานศึกษาต่างๆ ได้น้อมนำโครงการทูปีนัมเบอร์วัน มาปฏิบัติในสถานศึกษา และเป็นที่ยอมรับกันมากในยุคปัจจุบัน

โครงการการศึกษาเพื่อต่อต้านการใช้ยาเสพติดในเด็กนักเรียน (Drug Abuse Resistance Education : D.A.R.E)

ตามคำสั่งนายกรัฐมนตรี ที่ 154/2554 ลงวันที่ 9 กันยายน 2554 เรื่อง ยุทธศาสตร์พลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด และคำสั่งศูนย์อำนวยการพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดแห่งชาติ ที่ 1 /2554 ลงวันที่ 22 กันยายน 2554 ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามยุทธศาสตร์พลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด พ.ศ. 2555 โดยใช้ยุทธศาสตร์พลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดเป็นยุทธศาสตร์หลัก กำหนดกลยุทธ์สำคัญที่จะดำเนินการ คือ 7 แผน 4 ปรับ 3 หลัก 6 เร่ง เพื่อให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยึดเป็นหลักในการขับเคลื่อนงานยาเสพติด โดยแผนการที่ 3 การสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติด (Potential Demand) เป็นแผนที่มุ่งสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดให้กับเยาวชนกลุ่มเสี่ยง เยาวชนทั่วไป รวมถึงประชาชนทั่วประเทศ เป็นการตัดการเพิ่มขึ้นของผู้เสพรายใหม่ โดยให้ความสำคัญเรื่องการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาทุกแห่ง รวมทั้งขจัดปัจจัยเสี่ยงที่เอื้อต่อปัญหาเสพติดให้หมดไป สร้างคุณภาพชีวิตและทัศนคติให้กับเยาวชนที่จะเป็นอนาคตของชาติไม่ให้อยู่เกี่ยวกับยาเสพติด โดยกำหนดให้เด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประมาณ 30 เปอร์เซ็นต์ จากทั่วประเทศเป็นกลุ่มเป้าหมายเยาวชนก่อนวัยเสี่ยงอันดับแรกที่จะเพิ่มภูมิคุ้มกันป้องกันยาเสพติด โดยเน้นหนักในพื้นที่อำเภอที่มีสภาพปัญหาเสพติดในเกณฑ์สูงและปานกลาง และให้มีการจัดทำข้อตกลงร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินงานโครงการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาทั่วประเทศ โดยใช้ครูตำรวจ D.A.R.E เป็นกลไกหนึ่งเพื่อร่วมดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในชั้นเรียน

ศูนย์อำนวยการพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดแห่งชาติมีหนังสือสั่งการ ศพส. ที่ ยธ. 1125/9467 ลงวันที่ 30 พฤศจิกายน 2555 เรื่อง Action Plan ขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์พลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด เดือน มิถุนายน - กันยายน 2555 กำหนดให้มีการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา โดยจัดครูตำรวจ D.A.R.E ครูพระเข้าไปสร้างภูมิคุ้มกันในสถานศึกษา พร้อมปรับเพิ่มเป้าหมายของการดำเนินงาน คือเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั่วประเทศ จำนวน 50 เปอร์เซ็นต์ เป็นกลุ่มเป้าหมายที่ต้องเร่งดำเนินการ และเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องปฏิบัติงานไปในทิศทางเดียวกัน ศพส. จึงกำหนดมาตรการส่งเสริมสนับสนุนครูตำรวจ D.A.R.E เข้าสอนในสถานศึกษา มอบหมายให้คณะกรรมการด้านการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติด ศพส. กระทรวง/หน่วยงานเจ้าภาพหลัก รับผิดชอบบูรณาการแผนเพื่อขับเคลื่อนมาตรการส่งเสริมสนับสนุนครูตำรวจ D.A.R.E เข้าสอนในสถานศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมาย

วิธีการสอนของหลักสูตร D.A.R.E.

เป้าหมายของหลักสูตร D.A.R.E. คือ การให้เด็กนักเรียนเกิดการต่อต้านการดื่มเหล้า การสูบบุหรี่ และการใช้ยาเสพติดอื่น ๆ รวมถึงพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงในเด็กวัยรุ่น บทเรียนหลักสูตร D.A.R.E. จะเป็นลักษณะของการฝึกให้เด็กนักเรียน ได้คิดถึงประเด็นปัญหาในสถานการณ์จำลอง การประเมินทางเลือกปฏิบัติ ผลที่อาจเกิดขึ้นเมื่อตัดสินใจเลือกปฏิบัติตามทางเลือกต่าง ๆ ของตน การตัดสินใจเลือกทางปฏิบัติที่เหมาะสมกับสถานการณ์จำลอง การประเมินผลการปฏิบัติว่ามีความเหมาะสมและถูกต้องมากน้อยเพียงใด ดังนั้นวิธีการสอนของหลักสูตร D.A.R.E. จึงถูกกำหนดขึ้นมาเพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาในบทเรียน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุผลตามที่ตั้งไว้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ครูสำรวจ D.A.R.E. สอนเด็กนักเรียนครั้งละ 1 ห้องเรียน สอนบทเรียนละ 1 ชั่วโมง ตามเนื้อหาหลักสูตร 13 บทเรียน ใช้ระยะเวลาการสอนทั้งสิ้น 13 สัปดาห์ ต่อ 1 ภาคการศึกษา กำหนดให้ครูสำรวจ D.A.R.E. 1 คน สอนอย่างน้อย 2 ห้องเรียน ต่อ 1 ภาคการศึกษา
2. ครูสำรวจ D.A.R.E. แต่งเครื่องแบบทุกครั้งเมื่อเข้าทำการสอน
3. การกำหนดกฎของ D.A.R.E. ร่วมกัน ถือเป็นข้อตกลงระหว่างครูสำรวจ D.A.R.E. กับเด็กนักเรียนในชั้นเรียนทุกคน
4. ทบทวนการเรียนการสอนของสัปดาห์ที่ผ่านมา และทบทวนเมื่อจบบทเรียนในแต่ละครั้ง
5. การติดต่อสื่อสารกับครูสำรวจ D.A.R.E. ด้วยกล่อง D.A.R.E. เด็กนักเรียนสามารถใส่คำถามใด ๆ ซึ่งอาจเกี่ยวกับยาเสพติดหรือไม่ก็ได้ โดยไม่ต้องระบุชื่อ และครูสำรวจ D.A.R.E. จะตอบคำถามก่อนเริ่มทำการสอนทุกครั้ง และจะนำคำถามที่น่าสนใจที่ยังไม่ได้ตอบในชั้นเรียนมาตอบในการสอนครั้งต่อไป
6. การจัดกิจกรรมมอบใบประกาศนียบัตรให้เด็กนักเรียนที่ผ่านการเรียนหลักสูตร D.A.R.E. เพื่อให้เด็กนักเรียนเกิดความภาคภูมิใจ มีพันธะสัญญาที่จะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดไม่ว่ากรณีใด ๆ อันเป็นกิจกรรมในบทเรียนสุดท้ายของหลักสูตร D.A.R.E. (งานป้องกันยาเสพติด. 2561 : ออนไลน์)

ดังนั้น D.A.R.E. (Drug Abuse Resistance Education) เป็นหลักสูตรการป้องกันยาเสพติด ซึ่งพัฒนาโดยนักวิชาการด้านการศึกษา และสอนโดยเจ้าหน้าที่สำรวจในเครื่องแบบโครงการนี้ เป็นโครงการที่ประสบผลสำเร็จอย่างยิ่ง เนื่องจากการรวมพลังของสถาบันที่มีบทบาทสำคัญในสังคม สองสถาบันเข้าด้วยกัน ได้แก่ สถาบันตำรวจและสถาบันการศึกษา

กล่าวโดยสรุป นโยบายแก้ไขปัญหายาเสพติด คือ แผนปฏิบัติการระดับชาติ ซึ่งเป็นแผนงานหลัก เพื่อหยุดยั้งปัญหายาเสพติด และมีการระดมความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ในการนำนโยบายด้านยาเสพติดไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยปฏิบัติการลงแผ่นดิน ร่วมกวาดล้างยาเสพติดรวมพลังไทยทั้งชาติ เพื่อขจัดปัญหายาเสพติด ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นนโยบายให้ สถานศึกษาถือปฏิบัติ ที่สำคัญซึ่งดำเนินการอย่างจริงจังที่จะสร้างกระบวนการทำงานการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดให้มีประสิทธิภาพและจัดกิจกรรมให้เยาวชน มีภูมิคุ้มกันต่อต้าน ยาเสพติดในสถานศึกษา ต่อไป

การป้องกันและการแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2549 : 29) ได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานของการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ระบบการป้องกัน

- 1.1 สร้างเสริมทักษะชีวิตและภูมิคุ้มกันยาเสพติด
- 1.2 รณรงค์/ปลูกจิตสำนึก/สร้างความตระหนักต่อต้านยาเสพติด
- 1.3 บูรณาการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องยาเสพติดในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้
- 1.4 สนับสนุนนักเรียน/นักศึกษาแกนนำในการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์
- 1.5 ปรับสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา เช่น ขจัดมุมอับ ปรับปรุงภูมิทัศน์
- 1.6 จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 1.7 จัดระเบียบสังคมในสถานศึกษา
- 1.8 จัดศูนย์การเรียนรู้การป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

2. ระบบการแก้ไข

- 2.1 การคัดกรองเพื่อจำแนกกลุ่มเสี่ยง เสพ ติด ค้า
- 2.2 วินิจฉัยปัญหา
- 2.3 เชิญผู้ปกครองมารับทราบ
- 2.4 จัดระบบให้คำปรึกษา ได้แก่ กลุ่มเพื่อน อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์แนะแนว และ

ส่งต่อนักจิตวิทยา สถานพยาบาล

- 2.5 ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เช่น เข้าค่าย ส่งต่อ บำบัด
- 2.6 ให้โอกาสศึกษาต่อ
- 2.7 ติดตามดูแลช่วยเหลือ ขณะกลับมาศึกษาต่อ
- 2.8 ประสานความร่วมมือองค์กรที่เกี่ยวข้อง

3. ระบบเฝ้าระวัง

3.1 จัดตั้งศูนย์ ชมรมเฝ้าระวัง

3.2 ดำเนินการติดตามที่เกี่ยวกับยาเสพติด ได้แก่ โตะข่าว ประชาคม ติดตั้งกล้องวงจรปิด ฯลฯ

3.3 รับแจ้งข่าวสาร เบาะแส ได้แก่ นักข่าวรุ่นเยาว์ สายลับน้อย

3.4 จัดตั้งสถานีตำรวจในสถานศึกษา

3.5 จัดตั้งสายตรวจร่วม

3.6 แจ้งเตือนปัญหาผู้เกี่ยวข้อง หากพบสิ่งผิดสังเกต

3.7 ปฏิบัติการแก้ไขปัญหาคด้วยการสร้างสภาวะป้องกันปัญหาที่เหมาะสม

4. ระบบบริหารจัดการ

4.1 จัดตั้งศูนย์ประสานงานผู้เกี่ยวข้องและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา

4.2 คณะกรรมการ คณะทำงาน ผู้รับผิดชอบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

4.3 กำหนดนโยบายในการดำเนินงาน

4.4 แผนปฏิบัติการ

4.5 พัฒนาบุคลากร ได้แก่ ทีมอำนวยการ ครูแกนนำและเครือข่าย นักเรียนแกนนำและเครือข่าย

4.6 ระบบข้อมูล ได้แก่ สถานะสถานศึกษา สภาพการใช้ยาเสพติดในสถานศึกษา ข้อมูลครู นักเรียนแกนนำ

4.7 จัดหาทุนสนับสนุนการดำเนินงานฯ จากภาครัฐและเอกชน

4.8 ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงาน

4.9 ประชาสัมพันธ์

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2550 : 6 - 9) กล่าวถึงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาว่ามียุทธศาสตร์ดำเนินงานดังนี้

1. จำแนกกลุ่มเป้าหมาย

การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเริ่มจากการค้นหาปัญหาให้เข้าใจสภาพปัญหาอย่างถ่องแท้ เพื่อจำแนกกลุ่มเป้าหมาย ดำเนินงานตามลักษณะของพฤติกรรมที่แสดงออกจะทำให้สามารถกำหนดแนวทางกิจกรรมการดำเนินงานได้เหมาะสมกับสภาพปัญหา โดยแบ่งเป็น 4 กลุ่มหลัก ดังนี้

- 1.1 กลุ่มนักเรียนที่ไม่เคยใช้ยาเสพติด
 - 1.2 กลุ่มนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการดื่มสุรา สูบบุหรี่หรือเริ่มทดลองใช้ยาเสพติด และมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนอื่น ๆ แต่ยังไม่ติดยาเสพติด
 - 1.3 กลุ่มนักเรียนที่ติดยาเสพติด
 - 1.4 กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมในการค้ายาเสพติด
- การจำแนกนักเรียน ทำได้หลายวิธี เช่น

1.1 การใช้แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ : The Strengths and Difficulties Questionnaire) ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อใช้คัดกรองปัญหาและกรณีพบนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและนักเรียนที่มีปัญหายาเสพติดจะได้ให้ความดูแลช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสมกับปัญหาเป็นราย ๆ ไป

- 1.2 การตรวจค้นและตรวจหาสารเสพติดในร่างกาย
- 1.3 คำสารภาพของนักเรียนที่ได้จากการพูดคุยซักถามของอาจารย์หรือการเข้าร่วมกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรม
- 1.4 ข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ตำรวจ สถานีบำบัดรักษา สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ฯลฯ ทั้งนี้การจัดกลุ่มนักเรียนดังกล่าวต้องเป็นความลับ เฉพาะในกลุ่มครู อาจารย์และบุคคลที่เกี่ยวข้องในการดูแลช่วยเหลือเท่านั้น

2. บูรณาการทำงาน

การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สามารถสอดแทรกในกระบวนการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ เช่น สอดแทรกความรู้ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดในการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ การสร้างเสริมทักษะชีวิตในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมเสริมหลักสูตรหรือกิจกรรมนักเรียนในรูปแบบที่หลากหลายที่สนองตอบความสนใจและสอดคล้องกับความถนัดของนักเรียน จะทำให้การดำเนินกิจกรรมด้านยาเสพติดเข้าไปอยู่ในวิถีการเรียนการสอนอย่างกลมกลืน และสามารถเข้าถึงนักเรียนได้อย่างครอบคลุมทั่วถึงและต่อเนื่อง

3. ผสมผสานมาตรการในการดำเนินงาน

แม้ว่าปัจจุบันสามารถควบคุมปัญหายาเสพติดไม่ให้ส่งผลกระทบต่อ การดำรงชีวิตอย่างปกติสุขในสังคมได้ แต่ปัญหายาเสพติดในนักเรียนที่พบมีรูปแบบซับซ้อนทั้งตัว ยาและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้อง (การเสพติดหรือค้ายา) การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษาจำเป็นต้องผสมผสานมาตรการดำเนินงานให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นดังนี้

3.1 การป้องกันยาเสพติด โดยการให้การศึกษา ข้อมูลข่าวสาร วัฒนธรรม ประเพณี การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต ภูมิคุ้มกันให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เกิดเจตคติต่อต้าน และไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดและมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม รวมถึงการแทรกแซงพฤติกรรม โดยการให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบ ปรับความคิด ค่านิยม เป็นการป้องปราม เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงหรือพฤติกรรมไม่เหมาะสมของนักเรียน

3.2 การบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ เป็นกระบวนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไม่ให้เกิดกลับไปใช้ยาเสพติดอีก โดยการส่งต่อสถานบำบัดรักษา รวมถึงการให้โอกาสคืนสู่สังคมให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุข ด้วยการให้โอกาสศึกษาต่อและติดตาม ดูแลช่วยเหลือที่เหมาะสมต่อไป

3.3 การปราบปรามยาเสพติด โดยการประสานเจ้าหน้าที่ปราบปรามเพื่อการป้องปราม และปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดการที่จะเลือกใช้มาตรการใดในการดำเนินงาน นั้นขึ้นอยู่กับสภาพปัญหาของแต่ละสถานศึกษา

4. ระดมทรัพยากร

การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาจำเป็นต้องให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม โดยการระดมทรัพยากรและบุคลากรทั้งภายในสถานศึกษาและชุมชนรอบ ๆ โรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ บุคลากร/เจ้าหน้าที่ในสถานศึกษา นักเรียน ผู้ปกครองผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำศาสนา เจ้าหน้าที่รัฐ เช่น ตำรวจ พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมความประพฤตินักเรียนนักศึกษา แพทย์ พยาบาล เจ้าหน้าที่สาธารณสุข องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคธุรกิจ เอกชน เป็นต้น ให้ทุกฝ่ายเข้ามามีบทบาทและส่วนร่วมในการป้องกัน แก้ไขและเฝ้าระวังปัญหายาเสพติด ซึ่งสามารถดำเนินการได้ในหลายรูปแบบ เช่น คณะกรรมการสถานศึกษา คณะกรรมการเฉพาะกิจ เครือข่ายการทำงาน เป็นต้น

5. นักเรียนมีส่วนร่วม

นักเรียนจะเป็นผู้เกี่ยวข้องและใกล้ชิดปัญหา ประกอบกับการให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมรับรู้ปัญหา และมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เป็นการสร้างแนวร่วมการทำงานส่งผลให้การดำเนินงานด้านยาเสพติดได้รับความร่วมมือ เป็นที่ยอมรับและง่ายต่อการขยายผลวงกว้าง ไปยังนักเรียนทั่วไปกิจกรรมที่นักเรียนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการ ได้แก่ การรณรงค์ป้องกันยาเสพติด การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร การเป็นนักเรียนแกนนำ การจัดกิจกรรมสร้างสรรค์และกิจกรรมศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น ทั้งนี้ต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนได้ร่วมจัดกิจกรรมอย่างจริงจังตั้งแต่กระบวนการคิด ตัดสินใจ ดำเนินการและประเมินผลการทำงานในกลุ่มนักเรียนด้วยกัน โดยที่ครู อาจารย์เป็นที่เลี้ยงให้คำปรึกษา แนะนำการให้นักเรียน

มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม นอกจากจะเป็นการส่งเสริมให้นักเรียน ได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์แล้ว ยังเป็นการพัฒนาบุคลิกภาพ ทักษะทางสังคมในการทำงานร่วมกับคนอื่น สร้างเสริมประสบการณ์ในงาน ตลอดจนสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม การพัฒนาหรือสร้างสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม เพื่อนักเรียน โรงเรียนและชุมชน จะทำให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจ ได้เห็นคุณค่าในตนเองด้วยการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยตรงจากการประสบการณ์จริงซึ่งนักเรียนสามารถนำทักษะและประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ในการทำกิจกรรมเพื่อสังคมในหมู่บ้านชุมชน อำเภอ จังหวัด หรือประเทศ นับได้ว่าเป็นการส่งเสริมและพัฒนาเยาวชนของชาติอีกทางหนึ่ง

6. การจัดระเบียบและปรับสภาพแวดล้อม

การจัดระเบียบและปรับสภาพแวดล้อม เน้นการควบคุมและลดพื้นที่เสี่ยงที่เป็นอันตรายหรือไม่เหมาะสมกับนักเรียน พื้นที่ที่เป็นแหล่งแพร่ระบาดของยาเสพติด สื่อและสถานที่ที่เอื้อต่อการกระทำความผิดหรือมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเยาวชน เช่น หอพัก บ้านเช่า สวนสาธารณะ สถานเริงรมย์ ร้านเกม ร้านอินเทอร์เน็ต ฯลฯ ควบคู่กับการเปิดพื้นที่ดีให้เยาวชนได้มีทางออกในทางสร้างสรรค์ เพื่อลดแรงกดดันที่เกิดจากการควบคุมและลดพื้นที่เสี่ยงสามารถดำเนินการได้โดยเริ่มจากพื้นที่บริเวณภายในสถานศึกษา ได้แก่ การทำให้ไม่มีมุมอับและสถานที่ลับตาที่เป็นแหล่งมั่วสุ่ม เช่น ห้องน้ำ คาดฟ้า พื้นที่รกร้างในโรงเรียน ฯลฯ การเปิดพื้นที่ให้นักเรียนได้ใช้เวลาในทางสร้างสรรค์ทั้งในเวลาเรียนและหลังเลิกเรียน เช่น ห้องสมุด ห้องอินเทอร์เน็ต สนามกีฬา ลาน/ซุ้มกิจกรรม ฯลฯ ส่วนพื้นที่รอบ ๆ สถานศึกษาสามารถดำเนินการได้โดยขอความร่วมมือผู้ประกอบการ ร้านเกม ร้านอินเทอร์เน็ต ไม่ให้บริการกับนักเรียนในช่วงเวลาเรียน ร้านค้าไม่จำหน่ายบุหรี่ สุราและสื่อลามกกับเยาวชน หอพักสอดส่องดูแลพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เป็นต้น

7. การเฝ้าระวังปัญหา

การเฝ้าระวังปัญหาเป็นการป้องกันการหวนกลับของยาเสพติด ด้วยการสร้างระบบกลไกเฝ้าระวังยาเสพติดในโรงเรียน ดังนี้

7.1 สำรวจสภาพปัญหาและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

7.2 รับแจ้งข่าวสารและเบาะแสจากบุคคลภายในสถานศึกษาและชุมชน ประกอบด้วย ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคล พฤติการณ์และพื้นที่ปัญหา ทั้งนี้ต้องสร้างความมั่นใจในความปลอดภัยให้กับผู้ให้ข่าวสารและแจ้งเบาะแส

7.3 แจ้งเตือนปัญหาให้กับผู้เกี่ยวข้อง

7.4 ปฏิบัติการแก้ไข ด้วยการสร้างสภาวะป้องกันปัญหาที่เหมาะสม

8. สร้างเครือข่ายการทำงาน

ปัญหาสุขภาพจิตนับวันจะมีความซับซ้อนมากขึ้น มีเครือข่ายและกลุ่มการค้าที่เชื่อมโยงระหว่างประเทศและการค้าในประเทศ พร้อมทั้งจะกระจายยาเสพติดเข้าสู่กลุ่มเสี่ยง การเฝ้าระวังและแก้ไขปัญหาสุขภาพจิตจึงต้องระดมความร่วมมือบุคลากรในสถานศึกษา นักเรียน ผู้ปกครอง รวมทั้งหน่วยงานภาคีในพื้นที่ชุมชน ไม่ว่าจะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนภาคประชาชนและองค์กรศาสนา สร้างเป็นเครือข่ายการทำงาน ซึ่งสามารถสร้างเครือข่ายการทำงานได้หลายรูปแบบ เช่น เครือข่ายนักเรียนแกนนำด้านยาเสพติด เครือข่ายครูแกนนำการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา เครือข่ายผู้ปกครอง เครือข่ายหน่วยงาน เครือข่ายสถานศึกษาในกลุ่มพื้นที่ ในจังหวัดในสังกัด เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งการทำงาน ในกลุ่มสมาชิกเครือข่าย เครือข่ายการทำงานจะเป็นพลังหนุนช่วยกันทั้งข้อมูลและประสบการณ์ตลอดจนสร้างเสริมกำลังใจซึ่งกันและกัน

9. วิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ด้านยาเสพติดในสถานศึกษา

การแพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชน นับวันจะมีรูปแบบที่หลากหลาย ซับซ้อนและแปรเปลี่ยนอย่างรวดเร็ว การแก้ไขปัญหาสุขภาพจิตอย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องรู้เท่าทันปัญหา และสามารถคาดการณ์แนวโน้มเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นได้อย่างแม่นยำ เพื่อเตรียมการป้องกัน แก้ไข และเฝ้าระวังปัญหาได้อย่างถูกต้องและทันที่ การวิจัยและพัฒนาเป็นกระบวนการให้ได้มาซึ่งข้อมูลเชิงประจักษ์ ที่มีความน่าเชื่อถือที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจกำหนดเป้าหมายและวางแผนการดำเนินงานอย่างมีหลักการเป็นเหตุเป็นผล

นอกจากนี้สถานศึกษาหลายแห่งมีประสบการณ์ในการจัดการกับปัญหาสุขภาพจิตที่เกิดขึ้นในสถาบันหลายแห่งประสบความสำเร็จ สามารถดูแลช่วยเหลือปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียน และควบคุมจนไม่ให้มีปัญหาสุขภาพจิตด้วยวิธีการที่หลากหลายและแตกต่างกัน ตามสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น สภาพแวดล้อม ศักยภาพและข้อจำกัดของสถานศึกษาแต่ละแห่ง ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในองค์กร ชุมชน หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประสบการณ์ดังกล่าวเป็นสิ่งที่ทรงคุณค่า ควรมีการรวบรวมและจัดเก็บให้ทราบถึงภูมิปัญญาในการจัดการกับปัญหาทั้งในส่วนที่เป็นกระบวนการคิด วิธีการทำงาน ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเพื่อเผยแพร่ให้กับผู้สนใจได้เรียนรู้และศึกษาต่อยอดเพื่อการพัฒนาต่อไป ดังนั้นควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ด้านยาเสพติดในสถานศึกษา เพื่อใช้ในการวางแผนการทำงาน รวมทั้งพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพจิตในสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการและปราบปรามยาเสพติด (2552 : 62) ได้กำหนดการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพจิตในสถานศึกษา ดังนี้

1. การวางแผน คือ การวางแผนทางการปฏิบัติงานให้ตรงกับเป้าหมายที่ต้องการ จึงได้กำหนดงานที่จะต้องทำวิธีที่จะทำและจุดมุ่งหมายของการทำงานแต่ละอย่างไว้ล่วงหน้า เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของบุคคลในการวางแผนป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา

2. การดำเนินงาน คือ ระบบป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เพื่อทราบถึงสถานการณ์ปัญหาและกำหนดกลุ่มเป้าหมายดำเนินงานให้ชัดเจนการดำเนินงานในแต่ละกลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มนักเรียนทั่วไปที่ไม่เคยใช้ยาเสพติด โดยเน้นกิจกรรมด้านการป้องกันในภาพกว้างที่ครอบคลุมนักเรียนทั่วไปเพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน โดยมีผลมาตรการในการดำเนินงานคือมาตรการทางการศึกษา เพื่อให้ความรู้ ปรับเปลี่ยนเจตคติและพฤติกรรมของนักเรียน มาตรการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ มาตรการทางเลือก การสร้างเสริมทักษะชีวิต การใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อน การจัดระเบียบและปรับสภาพแวดล้อม

3. การให้ความร่วมมือ คือ ระบบการให้คำปรึกษา การให้คำปรึกษาจะช่วยให้ นักเรียนสามารถหาแนวทางในการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นด้วยตนเองได้ถูกต้องเหมาะสม มีระบบเฝ้าระวังสถานศึกษาควรสร้างระบบกลไกเฝ้าระวังยาเสพติดในโรงเรียนให้เป็นระบบแจ้งเตือนในเรื่องยาเสพติดให้กับผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเตือนภัยและสร้างสภาวะป้องกันที่เหมาะสม มีระบบการสนับสนุนจากชุมชนและเครือข่ายการทำงาน ให้เป็นเครือข่ายการทำงานช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งในการทำงาน ได้แก่ ร่วมมือกับผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน และมีระบบการบริหารจัดการเพื่ออำนวยความสะดวกดำเนินงานในระบบต่าง ๆ ด้วยการสร้างกลไกการทำงานในทุกระดับ และกำหนดผู้รับผิดชอบซึ่งควรประกอบด้วย ผู้แทนผู้บริหาร ครู อาจารย์ทุกฝ่าย ผู้ปกครอง นักเรียนและชุมชน

4. ประเมินผล คือ การจัดทำแผนงานอำนวยความสะดวก พัฒนาบุคลากร กำกับติดตามการดำเนินงาน รวบรวมรายงานผลการดำเนินงาน และการวิจัยพัฒนาวิชาการด้านยาเสพติดในสถานศึกษา

กล่าวโดยสรุป จากแนวคิดการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ทั้งหมดตั้งแต่แนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ (2549 : 29) ได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานของการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ดังนี้ 1) ระบบการป้องกัน 2) ระบบการแก้ไข 3) ระบบเฝ้าระวัง 4) ระบบบริหารจัดการสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2550 : 6 - 9) กล่าวถึงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาว่ามียุทธศาสตร์ดำเนินงานดังนี้ 1) จำแนกกลุ่มเป้าหมาย 2) บูรณาการทำงาน 3) ผสมผสานมาตรการในการดำเนินงาน 4) ระดมทรัพยากร 5) นักเรียนมีส่วนร่วม 6) การจัดระเบียบและปรับสภาพแวดล้อม 7) การเฝ้าระวังปัญหา 8) สร้างเครือข่ายการทำงาน 9) วิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ด้านยาเสพติดในสถานศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการและปราบปรามยาเสพติด (2552 : 62) ได้กำหนดการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ในสถานศึกษา ดังนี้ 1) การวางแผน 2) การดำเนินงาน 3) การให้ความร่วมมือ 5) ประเมินผล ทั้งนี้ ในการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการและปราบปรามยาเสพติด (2552 : 62) มาเป็นแนวคิดหลักในการศึกษาวิจัย เรื่องการป้องกันและการแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสระแก้ว เนื่องจากแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการและปราบปรามยาเสพติด เป็นแนวคิดที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตามบริบทของสถานศึกษานั้น ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้หมดไปในสถานศึกษา ดังนั้นในงานวิจัยเล่มนี้ การป้องกันและการแก้ไขปัญหายาเสพติด จึงหมายถึงแนวทางในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของผู้บริหาร ครู บุคลากร และนักเรียนที่ได้จัดกิจกรรมวิธีการที่มีส่วนเกี่ยวข้องดังกล่าว เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสระแก้ว แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ 1) การวางแผน หมายถึง การกำหนดวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติงาน ให้สอดคล้องกับเป้าหมาย การเตรียมบุคคลในการดำเนินงาน การกำหนดขั้นตอนและระยะเวลาในการปฏิบัติงาน การกำหนดแผนในการป้องกันยาเสพติด การปฏิบัติงานตามแผนการป้องกันยาเสพติด โดยมีเกณฑ์ในการประเมินผลการปฏิบัติงาน และมีการนำผลการประเมินไปปรับปรุงแผนการปฏิบัติงานในสถานศึกษา 2) การดำเนินการ หมายถึง การปฏิบัติสู่ขั้นตอนการนำความรู้ ความเข้าใจและความสามารถในการดำเนินการ นำแผน หรือมาตรการที่กำหนดเพื่อนำไปบริหารจัดการปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา 3) การให้ความร่วมมือ หมายถึง การปฏิบัติการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และประสานความร่วมมือระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเจ้าหน้าที่ตำรวจ โรงพยาบาล และหน่วยงานเอกชนในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับ ยาเสพติด และ 4) การประเมินผล หมายถึง การปฏิบัติในกระบวนการประเมินผล ตรวจสอบ สรุปเพื่อทราบผลสัมฤทธิ์แนวทางการบริหารจัดการปัญหายาเสพติดที่ได้ดำเนินการให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนว่ามีปัญหาอุปสรรค และประสบผลสำเร็จอย่างไร ตลอดทั้งข้อเสนอแนะแนวทางของผู้บริหาร โรงเรียนและครูที่รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีรายละเอียดแต่ละด้านดังนี้

การวางแผนงาน

กระบวนการบริหาร การวางแผนเป็นขั้นตอนสำคัญของการดำเนินงาน เพราะเป็นขั้นตอนแรกของการทำงานว่าจะทำอะไร ทำเมื่อไหร่ ใครเป็นคนทำ ถ้ามีการวางแผนการดำเนินงานดีจะทำให้การทำงานไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการวางแผน จึงมีความสำคัญต่อการบริหาร และมีผู้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนไว้ดังนี้

นิพนธ์ กิनावงศ์ (2551 : 50) กล่าวว่า การวางแผนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน เพราะการวางแผนเป็นการกำหนดเป้าหมาย ขั้นตอนการทำงาน วิธีการปฏิบัติงาน รวมถึง การประมาณระยะเวลา แรงงาน งบประมาณ และเครื่องมือในการปฏิบัติงาน การวางแผนช่วยให้ ประหยัด ทำให้เกิดการประสานงาน ลดขั้นตอนการทำงานที่ซ้ำซ้อน ทำให้ประหยัดเวลา และ งบประมาณ ทำให้สะดวกแก่การปฏิบัติงาน เพราะในแผนมีวัตถุประสงค์ นโยบาย วิธีการปฏิบัติไว้ ชัดเจน ทำให้มีเวลาในการแก้ปัญหา และการวางแผนเป็นเครื่องมือในการควบคุมการปฏิบัติงาน การเขียนแผนมักจะมีกำหนดมาตรฐานของผลงานเอาไว้

สุนทร โคตรบรรเทา (2551 : 8) กล่าวว่า การวางแผน หมายถึง การเตรียมการไว้ล่วงหน้า ว่าจะทำอะไร โดยการทํานายหรือ พยากรณ์ สิ่งที่จะเกิดขึ้น ในอนาคต มีการเตรียมการ โดยวางเป้าหมายและวัตถุประสงค์จากการวางแผนนี้จะได้แผนออกมา

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2552 : 10) ได้กล่าวว่า การวางแผนช่วยให้การใช้ ทรัพยากรที่มีอยู่ได้อย่างประหยัดและคุ้มค่า ช่วยให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ เนื่องจากมี การกำหนดเป้าหมายของการทำงาน ไว้แน่นอน ช่วยลดความขัดแย้งในองค์กร เนื่องจากมี การกำหนดขั้นตอนการทำงาน บทบาทหน้าที่ไว้ล่วงหน้าช่วยให้ผู้บริหารคาดการณ์ล่วงหน้าได้ ช่วยให้สามารถควบคุมงานได้อย่างมีระบบ ช่วยให้การพัฒนาในแต่ละด้านสอดคล้องกันเป็นการลด การใช้ทรัพยากร ช่วยให้เกิดการประสานกันเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน และช่วยให้สามารถกำหนดอนาคต ขององค์กรได้

สำนักงานคณะกรรมการและปราบปรามยาเสพติด (2552 : 62) กล่าวว่า การวางแผน คือ การวางแผนทางการปฏิบัติงานให้ตรงกับเป้าหมายที่ต้องการ จึงได้กำหนดงานที่จะต้องทำวิธีที่ จะทำและจุดมุ่งหมายของการทำงานแต่ละอย่างไว้ล่วงหน้า เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของ บุคคลในการวางแผนป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา

กล่าวโดยสรุป การวางแผน เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติงานให้สอดคล้อง กับเป้าหมาย การเตรียมบุคคลในการดำเนินงาน การกำหนดขั้นตอนและระยะเวลาในการปฏิบัติงาน การกำหนดแผนในการป้องกันยาเสพติด การปฏิบัติงานตามแผนการป้องกันยาเสพติด โดยมีเกณฑ์ ในการประเมินผลการปฏิบัติงาน และมีการนำผลการประเมิน ไปปรับปรุงแผนการปฏิบัติงาน ในสถานศึกษา

ด้านการดำเนินการ

การดำเนินการ หมายถึง การปฏิบัติสู่ขั้นตอนการนำความรู้ความเข้าใจและความสามารถ ในการดำเนินการในการบริหารจัดการปัญหา ยาเสพติด การปฏิบัติหรือการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ

ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อป้องกันและแก้ไขยาเสพติดในโรงเรียนหรือสถานศึกษา ซึ่งมีนักวิชาการได้ให้ความหมายให้มีความสำคัญของการดำเนินการ ไว้ดังนี้

สุนทร โคตรบรรเทา (2551 : 9) ได้กล่าวว่า การดำเนินงาน หมายถึง การลงมือกระทำตามแผนงาน โครงการ หรือยุทธศาสตร์ที่ได้กำหนดไว้เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2552 : 11) ได้กล่าวว่า การดำเนินงาน หมายถึง การจัดการเรียนรู้ การจัดนิทรรศการ การจัดการแข่งขันกีฬา การจัดกิจกรรมชุมนุม การเข้าค่ายคุณธรรม และการให้ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2553 : 6) ได้สรุปกลยุทธ์ในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาว่า เยาวชนเป็นเป้าหมายหลักของการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การป้องกัน กลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด (Potential Demand) การดำเนินงานในกลุ่มเยาวชนในสถานศึกษามุ่งเน้นสร้างภูมิคุ้มกันให้นักเรียนเป็นคนดีไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด และอบายมุขมีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการป้องกันแก้ไข และเฝ้าระวังไม่ให้เกิดการแพร่ระบาดของยาเสพติด การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษามีกลยุทธ์ดำเนินงาน 9 ด้าน ดังนี้

1. การจำแนกกลุ่มเป้าหมาย
2. การบูรณาการทำงาน
3. การผสมผสานมาตรการในการดำเนินงาน
4. การระดมทรัพยากร
5. นักเรียนมีส่วนร่วม
6. การจัดระเบียบและปรับสภาพแวดล้อม
7. การเฝ้าระวังปัญหา
8. การสร้างเครือข่ายการทำงาน
9. การวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ด้านยาเสพติดในสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการและปราบปรามยาเสพติด (2552 : 62) กล่าวว่า การดำเนินงาน คือ ระบบป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เพื่อทราบถึงสถานการณ์ปัญหาและกำหนดกลุ่มเป้าหมายดำเนินงานให้ชัดเจนการดำเนินงานในแต่ละกลุ่มเป้าหมายคือ กลุ่มนักเรียนทั่วไปที่ไม่เคยใช้ยาเสพติด โดยเน้นกิจกรรมด้านการป้องกันในภาพกว้างที่ครอบคลุมนักเรียนทั่วไปเพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน โดยมีผลมาตรการในการดำเนินงานคือมาตรการทางการศึกษา เพื่อให้ความรู้

ปรับเปลี่ยนเจตคติและพฤติกรรมของนักเรียน มาตรการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ มาตรการทางเลือก การสร้างเสริมทักษะชีวิตการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อน การจัดระเบียบและปรับสภาพแวดล้อม

กล่าวโดยสรุป การดำเนินการเป็นการปฏิบัติสู่ขั้นตอนการนำความรู้ความเข้าใจและความสามารถในการดำเนินการ นำแผน หรือมาตรการที่กำหนดเพื่อนำไปบริหารจัดการปัญหา ยาเสพติดในสถานศึกษา

ด้านการให้ความร่วมมือ

การให้ความร่วมมือ หมายถึง การปฏิบัติงานแลกเปลี่ยนประสบการณ์และประสานงานความร่วมมือระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เจ้าหน้าที่ ตำรวจ โรงพยาบาล และหน่วยงานเอกชนในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไข ปัญหา ยาเสพติดในโรงเรียนหรือสถานศึกษาซึ่งมีนักวิชาการได้ให้ความหมาย และความสำคัญของการให้ความร่วมมือไว้ดังนี้

เพชรยูพา บวรณศิริจรูรัฐ (2551 : 2) ได้กล่าวถึง ชุมชนร่วมมือด้านยาเสพติดสรุปว่า การที่ชุมชนเกิดการตื่นตัวและพร้อมที่จะร่วมมือกันทุกภาคส่วนที่จะต่อต้านปัญหาเสพติดในชุมชน สำหรับสาระสำคัญในการร่วมมือของชุมชนมีอยู่ 5 ประการ คือ

1. หลายคนให้ความเห็นว่าควรปรับทิศทางการใช้ชีวิตของผู้คนในชุมชน โดยใช้ศาสนาเป็นกลไกในการสร้างพฤติกรรมพึงประสงค์มีความศรัทธาต่อศาสนาอย่างจริงจังใช้หลักคำสอนทางศาสนาเป็นหลักในการดำรงชีวิต

2. การใช้หลัก “บวร” (ที่ประกอบด้วยบ้าน โรงเรียน วัด) เป็นกลไกในการขับเคลื่อน ทั้งองค์ความรู้ความเข้าใจและการนำไปปฏิบัติที่จะต้องทำให้เกิดกระบวนการในการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) ที่จะนำไปสู่หนทางของการแก้ไขปัญหาในระยะยาว

3. การนำวิถีคิดในการใช้บทลงโทษทางสังคม (Social Sanction) ด้วยกิจกรรมทางศาสนา ประเพณี และวัฒนธรรมมาเป็นปฐมบทในการขับเคลื่อน เช่น การไม่ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวใด ๆ ก็ตามที่มีส่วนพัวพันและเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการนำปัญหาเสพติดมาสู่ชุมชน ซึ่งต่อไปในอนาคตอันใกล้นี้ทางชุมชนอาจจะตั้งเป็นเงื่อนไขหรือกติกาของชุมชนที่ว่า หากพบว่าครอบครัวใดเป็นผู้ที่มีส่วนพัวพันกับปัญหาเสพติดเราจะไม่ไปร่วมทำบุญ หรือร่วมกิจกรรมที่บ้านนั้น ๆ ซึ่งในประเด็นดังกล่าวนี้อาจต้องมีการประชุมหารือ แลกเปลี่ยน และทำข้อตกลงกันอีกหลาย ๆ ครั้ง เพื่อให้เกิดการตักเตือนทางความคิดต่อไป

4. การใช้กลไกการมีส่วนร่วมในระดับครัวเรือน โดยในชุมชนได้เสนอกันว่าให้แต่ละครัวเรือนต้องสอดส่องดูแลทั้งบุตรหลาน และสมาชิกในครอบครัว ตลอดจนบุคคลภายนอกที่เห็นว่า มีพฤติกรรมยุ่งเกี่ยวกับเรื่องยาเสพติด โดยผู้ปกครอง บิดา มารดา ต้องทำหน้าที่เบื้องต้น

ในการเฝ้าระวังควบคุมพฤติกรรมของบุตรหลานต้องใช้ความอดทนอดกลั้นและความเพียร พยายามที่เริ่มจากครอบครัวตัวเราเองเป็นขั้นต้นและจึงขยายผลสู่สาธารณชนจากระบบเครือข่ายผู้ตั้งคมในชุมชน

5. หากเกิดการเหลือบ่ากว่าแรง จำเป็นที่จะต้องพึ่งพาทายนอกหรือจำเป็นที่ต้องใช้วิธีการทางกฎหมายก็ต้องสร้างกลไกการประสานงานให้สามารถที่จะติดต่อประสานงานขอแรงหนุนช่วยจากส่วนราชการ และองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดรักษาและเยียวยา สมาชิกสภาที่อยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบและเทศบาลตำบลที่ประกอบไปด้วย นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี ข้าราชการ และพนักงาน รวมทั้งผู้ใหญ่บ้านจะเป็นกลไกในการประสานงาน เป็นต้น ซึ่งจะมีการวางระบบกันแบบหลวม ๆ ง่าย ๆ แต่ให้สามารถดำเนินการได้จริง ซึ่งก็อาจต้องมีเวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเป็นระยะ ๆ และจะต้องปรึกษาหารือกันอีกหลาย ๆ รอบ เพื่อให้ได้หนทางที่ดีขึ้นเป็นลำดับต่อไป

ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด (2552 : 12) ได้กล่าวว่า การให้ความร่วมมือและความสำคัญของการให้ความร่วมมือว่า การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาจำเป็นต้องดำเนินการด้วยวิธีการที่เหมาะสม สำหรับกลุ่มเป้าหมายโดยระดมทรัพยากรทางการศึกษาและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และกำหนดมาตรการที่จะดำเนินการ แต่ละกลุ่ม ได้อย่างชัดเจนผสมผสานมาตรการที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายในการดำเนินงานป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยใช้มาตรการทั้ง 3 มาตรการ คือ

1. การป้องกันยาเสพติด โดยดำเนินการทั้งให้การศึกษา การแทรกแซงพฤติกรรมการใช้ยาเสพติด การแนะแนวหรือการให้การศึกษาและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ
2. การบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ
3. การปราบปรามยาเสพติด

เสาวนีย์ ภูซุม (2554 : 6) ได้กล่าวว่า การให้ความร่วมมือ หมายถึง การปฏิบัติการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และประสานความร่วมมือระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เจ้าหน้าที่ตำรวจ โรงพยาบาล และหน่วยงานเอกชนในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับยาเสพติด

สำนักงานคณะกรรมการและปราบปรามยาเสพติด (2552 : 62) กล่าวว่า การให้ความร่วมมือคือ ระบบการให้คำปรึกษา การให้คำปรึกษาจะช่วยให้นักเรียนสามารถหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยตนเองได้ถูกต้องเหมาะสม มีระบบเฝ้าระวัง สถานศึกษาควรสร้างระบบกลไกเฝ้าระวังยาเสพติดในโรงเรียนให้เป็นระบบแจ้งเตือนในเรื่องยาเสพติดให้กับผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเตือนภัยและสร้างสภาวะป้องกันที่เหมาะสม มีระบบการสนับสนุนจากชุมชนและเครือข่ายการทำงาน

ให้เป็นเครือข่ายการทำงานช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งในการทำงาน ได้แก่ ร่วมมือกับผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน และมีระบบการบริหารจัดการ เพื่ออำนวยความสะดวกดำเนินงานในระบบต่างๆ ด้วยการสร้างกลไกการทำงาน ในทุกระดับ และกำหนดผู้รับผิดชอบซึ่งควรประกอบด้วย ผู้แทนผู้บริหาร ครู อาจารย์ ทุกฝ่าย ผู้ปกครอง นักเรียนและชุมชน

กล่าวโดยสรุป การให้ความร่วมมือ เป็นการปฏิบัติการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และประสานความร่วมมือระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เจ้าหน้าที่ตำรวจ โรงพยาบาล และหน่วยงานเอกชนในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับยาเสพติด

ด้านการประเมินผล

การประเมินผล หมายถึง การปฏิบัติในกระบวนการประเมินผลตรวจสอบ สรุปเพื่อทราบผลสัมฤทธิ์แนวทางการบริหารจัดการปัญหาเสพติดที่ได้ดำเนินการให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนว่ามีปัญหาอุปสรรค และประสบผลสำเร็จอย่างไร ตลอดจนข้อเสนอนะแนวทางของผู้บริหาร โรงเรียน และครูที่เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดใน โรงเรียน ซึ่งมีนักวิชาการได้ให้ความหมายและความสำคัญของการประเมินผล ไว้ดังนี้

ชูชัย สมितिไกร (2552 : 33) ได้กล่าวไว้ว่า การประเมินผล คือ การนำผลการปฏิบัติงาน มาเปรียบเทียบกับมาตรฐานที่กำหนดไว้ว่าการดำเนินงานนั้นบรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงไร และการประเมินผลยังสามารถนำไปใช้ในการควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามมาตรฐานที่ต้องการ มีความสำคัญต่อบุคลากรในการเพิ่มศักยภาพของคน หัวหน้า หรือผู้บังคับบัญชา สามารถนำไปใช้ประโยชน์ สามารถสร้างความยุติธรรม สร้างขวัญในการปฏิบัติงาน

สุนทร โคตรบรรเทา (2551 : 53) ได้กล่าวว่าการประเมินผล เป็นการวิเคราะห์การดำเนินกิจกรรมหนึ่ง ๆ ว่ายังมีความเหมาะสมมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพอย่างไร รวมทั้งวิเคราะห์กิจกรรมนั้น ๆ มีปัจจัยนำเข้าผลลัพธ์และผลกระทบอย่างไรทั้งในปัจจุบันและอนาคต

ชูชัย สितिไกร (2552 : 70) ได้กล่าวว่าการประเมินผล หมายถึง กระบวนการที่มุ่งแสวงหาคำตอบของคำถามที่ว่านโยบาย แผนงาน โครงการบรรลุผลตามวัตถุประสงค์และเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้แต่ต้นหรือไม่และระดับใด

สำนักงานคณะกรรมการและปราบปรามยาเสพติด (2552 : 62) ได้กล่าวว่าการประเมินผล คือ การจัดทำแผนงานอำนวยความสะดวก พัฒนาบุคลากร กำกับติดตามการดำเนินงาน รวบรวมรายงานผลการดำเนินงาน และการวิจัยพัฒนาวิชาการด้านยาเสพติดในสถานศึกษา

กล่าวโดยสรุป การวัดและการประเมินผลเป็นกระบวนการที่สำคัญในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเป็นการตรวจสอบคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนช่วยให้ครูผู้สอนได้ข้อมูลผลการประเมินที่สามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนของตนเองเพื่อพัฒนา

ผู้เรียนให้เป็นที่ไปตามมาตรฐานเรียนรู้และเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ

บริบทสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษาจังหวัดสระแก้ว

สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษาจังหวัดสระแก้ว เป็นอาชีวศึกษาจังหวัด มีสถานศึกษาที่รับผิดชอบอยู่ 3 แห่ง คือ วิทยาลัยเทคนิคสระแก้ว วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี สระแก้ว และวิทยาลัยการอาชีพวังน้ำเย็น มีระดับการศึกษาและสาขาวิชาที่เปิดสอนระดับ ปวช. และระดับ ปวส. ดังนี้

วิทยาลัยเทคนิคสระแก้ว

ประวัติความเป็นมา

เมื่อวันที่ 21 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2538 เลขที่ 200 หมู่ 11 ถ.วัฒนา – แชร้ออ ตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว 27160พื้นที่ทั้งหมด 109 ไร่ 1 งาน 74 ตารางวา พื้นที่ที่ใช้ในการสร้างอาคาร 16.50 ไร่พื้นที่ที่ใช้เป็นสนาม 15 ไร่ พื้นที่ว่าง 66 ไร่ 54 ตารางวา

ทิศเหนือ	จด	โรงพยาบาลวัฒนานคร
ทิศใต้	จด	สถานีตำรวจภูธรอำเภอวัฒนานคร
ทิศตะวันออก	จด	ที่ดินเอกชน
ทิศตะวันตก	จด	ถนนวัฒนา – แชร้ออ

วิสัยทัศน์

ผลิตและพัฒนากำลังคน ให้มีสมรรถนะวิชาชีพ สสนองความต้องการกำลังคนในภูมิภาคอาเซียน

พันธกิจ

1. ผลิตและพัฒนากำลังคน ด้านวิชาชีพในทุกระดับที่หลากหลาย มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
2. ส่งเสริมพัฒนาทักษะครูและผู้เรียน ในการสร้างสรรค์ผลงานวิจัยและนวัตกรรมที่หลากหลาย
3. ประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วน เพื่อการจัดการศึกษา พัฒนานวัตกรรม การให้บริการด้านวิชาการและวิชาชีพ
4. เป็นศูนย์รวมความรู้และข้อมูลสารสนเทศ เพื่อการบริการบุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

5. อนุรักษ์และส่งเสริม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมไทย และเรียนรู้ศิลปะ วัฒนธรรมในอาเซียน

วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสระแก้ว

ประวัติความเป็นมา

วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสระแก้ว เริ่มก่อตั้งครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2505 บนเนื้อที่ 6,250 ไร่ ในนาม โรงเรียนเกษตรกรรมสงเคราะห์ โดยมี นายแสง สุริยะ เป็นครูใหญ่คนแรก ใช้ชื่อว่า “โรงเรียนเกษตรกรรมสงเคราะห์ปราจีนบุรี” จัดการศึกษาในรูปแบบของการจัดสรรที่ดินให้นักเรียนที่จบชั้น ป.7 เข้ามาเรียนเมื่อเรียนจบชั้น ม.ศ.3 ก็จัดสรรที่ดินให้นักเรียน คนละ 25 ไร่ ต่อมาปี พ.ศ. 2519 ได้จัดการศึกษาเป็นการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพเกษตรกรรม และเปลี่ยนชื่อเป็น โรงเรียนเกษตรกรรมปราจีนบุรี ปี พ.ศ. 2524 จัดการเรียนการสอนระดับ ปวส. และเปลี่ยนชื่อเป็น วิทยาลัยเกษตรกรรมปราจีนบุรี เมื่อวันที่ 28 กันยายน 2524 ปี พ.ศ. 2536 เปลี่ยนชื่อเป็นวิทยาลัยเกษตรกรรมสระแก้ว ตามชื่อจังหวัด ปี พ.ศ. 2539 เปลี่ยนชื่อเป็นวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสระแก้ว ถึงปัจจุบัน

วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสระแก้ว ตั้งอยู่ในกิโลเมตรที่ 16 ถนนรัชตวิถี (อรัญ-คลองหาด) ตำบลผ่านศึก อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ปัจจุบันมีพื้นที่ 1,250 ไร่ ระยะทางห่างจากกรุงเทพมหานคร 325 กม. ห่างจากจังหวัดสระแก้ว 56 กม. และห่างจากอำเภออรัญประเทศ 16 กม. มีพื้นที่ติดต่อดังนี้ รัชตวิถี

ทิศตะวันตก ติดหมู่บ้านนักเรียนเกษตรสงเคราะห์

ทิศใต้ ติดกับ หมู่ 1 และ หมู่ 3 นิคมสงเคราะห์ทหารผ่านศึก

ทิศเหนือ ติดกับ หมู่ 7 นิคมสงเคราะห์คลองน้ำใส

วิทยาลัยการอาชีพวังน้ำเย็น

กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศจัดตั้งวิทยาลัยการอาชีพวังน้ำเย็นเมื่อ 18 มิถุนายน 2540 ในการประกาศจัดตั้งวิทยาลัยการอาชีพทั่วประเทศ 53 แห่งวิทยาลัยการอาชีพวังน้ำเย็น เป็นวิทยาลัยจัดตั้งใหม่ อยู่ในสังกัดสำนักคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ สถานที่ตั้งเลขที่ 104 หมู่ 13 ถนนจันทบุรี – สระแก้ว (ทางหลวงหมายเลข 317) ตำบลวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว รหัสไปรษณีย์ 27210 ที่ดินที่ใช้ในการก่อสร้างวิทยาลัยการอาชีพวังน้ำเย็น ได้รับบริจาคจากภาคเอกชน คือ นายสุรพงษ์ สุตพันธ์วิหาร นายบุญชัย สุตพันธ์วิหาร ซึ่งที่ดินดังกล่าวอยู่ในเขตความรับผิดชอบของนิคมสหกรณ์วังน้ำเย็น โดยมีนายวิระชัย ศรีสงวน ซึ่งดำรงตำแหน่งเป็นหัวหน้านิคมสหกรณ์วังน้ำเย็น กรมส่งเสริมสหกรณ์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ได้รับอนุญาตให้ใช้พื้นที่ทั้งหมด จำนวน 62 ไร่ 2 งาน 22.57 ตารางวา โดยได้รับอนุญาตให้ใช้สถานที่ดังกล่าว วันที่ 13 สิงหาคม 2540

วิสัยทัศน์

มุ่งเน้นผลิตกำลังสายอาชีพ อย่างมีคุณภาพได้มาตรฐานให้สอดคล้องกับตลาดแรงงานสู่ประชาคมอาเซียน

พันธกิจ

1. จัดการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงและหลักสูตรระยะสั้น ให้เป็นตามมาตรฐานอาชีวศึกษา
2. พัฒนาคณาครทางการศึกษาและระบบบริหารจัดการอย่างมีคุณภาพและมาตรฐาน
3. วิจัย และสร้างนวัตกรรมทางด้านอาชีพที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน
4. ผลิตกำลังคนที่มีคุณภาพด้านวิชาชีพตามความต้องการของตลาดแรงงาน
5. มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงของภาคอุตสาหกรรม ของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดสระแก้ว เป็นอาชีวศึกษาจังหวัดมีสถานศึกษาที่รับผิดชอบอยู่ 3 แห่ง คือ วิทยาลัยเทคนิคสระแก้ว วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสระแก้ว และวิทยาลัยการอาชีพวังน้ำเย็น มีระดับการศึกษาและสาขาวิชาที่เปิดสอนระดับ ปวช. และระดับ ปวส. ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดกรอบนโยบายให้สถานศึกษาต่าง ๆ นำไปปฏิบัติที่ว่าด้วยการจำแนกสถานะสถานศึกษา เพื่อดำรงความเข้มแข็งในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ซึ่งตามนโยบายดังกล่าวทางสถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดสระแก้ว ได้ดำเนินการปฏิบัติตาม ตลอดจนให้ความสำคัญกับปัญหายาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชนในการเฝ้าระวัง ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างเข้มแข็ง ต่อเนื่องและจริงจัง เพื่อลดและควบคุมไม่ให้นักเรียนเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดรวมถึงการดูแลช่วยเหลือการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โอกาสกับมาศึกษาต่อในสถานศึกษาและสามารถดำรงชีวิตเป็นคนดีในสังคมได้ ผลการวิจัยครั้งนี้จะมีผลต่อแนวทางให้กับผู้บริหารสถานศึกษารวมถึงครูและบุคลากรในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสระแก้ว ได้ทราบข้อมูลการดำเนินงาน การป้องกันและระบบการแก้ไขปัญหายาเสพติด รวมทั้งได้ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์สำหรับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อนำไปพิจารณาดำเนินการแก้ไขปรับปรุงการปฏิบัติงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยต่างประเทศ

แวนเดอร์ (Vander, 2005 อ้างถึงใน สนอง หอมรวม, 2559 : 52) ได้ศึกษาเรื่องกลยุทธ์ในการป้องกันยาเสพติดในชุมชนและสถานศึกษาผลที่แตกต่าง เป็นการตรวจสอบความสัมพันธ์ของกลยุทธ์และอัตราการใช้สารเสพติดของวัยรุ่นในชุมชนและสถานศึกษาหลังการควบคุมตัวแปรอื่น ผลการวิเคราะห์ชี้ให้เห็นว่าการควบคุมดูแลจากผู้ใหญ่ การจัดกิจกรรมของชุมชนและของสถานศึกษา การมีองค์การนักศึกษามีความสัมพันธ์กับการลดลงของการใช้สารเสพติดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

โรซาติ (Rosati, 2000 อ้างถึงใน วิรุทธ หาญ โงน, 2556 : 60) ได้ทำการศึกษาเรื่องการป้องกันยาเสพติดที่มีคุณภาพในโรงเรียนตามโครงการโรงเรียนปลอดยาเสพติด โดยศึกษาจากปัจจัยเสี่ยง คือสภาพชีวิตของเด็กที่ไม่เอื้ออำนวยให้เด็กมีความประพฤติกู้สุขอนามัย และปัจจัยคุ้มกันคือ สภาพชีวิตของเด็กที่ไม่เอื้ออำนวยให้เด็กมีความประพฤติกู้สุขอนามัย จากการศึกษาโรซาติได้ให้แนวทางการแก้ปัญหาไว้ดังนี้ 1) การทำให้เด็กมีความตั้งใจและมีทักษะชีวิตที่ถูกลักษณะและสร้างสภาพแวดล้อมที่จะช่วยส่งเสริมพฤติกรรมดังกล่าว โดยการลดปัจจัยเสี่ยงและเพิ่มปัจจัยคุ้มกันในตัวเด็กและสภาพแวดล้อมของตัวเด็ก 2) แนวทางเริ่มแรกของวิธีการป้องกันการติดยาและยาเสพติดโดยอาศัยโรงเรียนเป็นหลักเน้นที่ตัวบุคคล โดยใช้วิธีชี้แจงให้กลัวยาเสพติด การให้ความรู้ โดยการให้ข้อมูล จัดบรรยายโดยผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ที่เคยติดยาเสพติด 3) เน้นการดำเนินการแบบครบวงจร คือ ใช้แนวทางที่เห็นตัวบุคคลและสภาพแวดล้อมการให้โรงเรียนครอบครัว ชุมชน และนักเรียนเข้ามามีบทบาท หลักสูตรเน้นเรื่องทักษะและองค์ประกอบอื่น ๆ หลาย ๆ อย่าง การมีส่วนร่วมของนักเรียน การให้ความช่วยเหลือนักเรียน การมีส่วนร่วมของครอบครัวและกิจกรรมเชิงบวก

ทอมสัน (Thomson, 1995 อ้างถึงใน ภิญ โญ อิมอุไร, 2554 : 51) ได้ทำการวิจัยเรื่องการประเมินผลโครงการป้องกันการติดยาเสพติดในโรงเรียนชนบทของรัฐมินเนโซต้าตอนใต้ โดยศึกษาเกี่ยวกับการป้องกันการใช้ในทางที่ผิดและสารเสพติด เพื่อกำหนดความแตกต่างของความรู้การยอมรับตนเองทัศนคติ การใช้สารเสพติดและการรักษาระหว่างกลุ่มที่กำหนดความรู้ในด้านต่อต้านยาเสพติดและกลุ่มที่ไม่กำหนดความรู้การศึกษาครั้งนี้ ได้ตรวจสอบผลกระทบเกี่ยวกับเพศด้วย โดยใช้กลุ่มตัวอย่างนักเรียนในกลุ่มที่กำหนดความรู้การต่อต้านการติดยาเสพติดมีความรู้เรื่องสารเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้กำหนดเนื้อหาและนักเรียนหญิงจะมีสูงกว่านักเรียนชาย ผลการสำรวจทัศนคติ พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนในกลุ่มที่กำหนดความรู้จะมีการรับรู้สูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้กำหนดความรู้ ดังนั้น ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ในการกำหนดความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด

การยอมรับตนเองทัศนคติที่มีต่อสารเสพติดและการรักษา ควรจัดอยู่ในโปรแกรมการสอนของโรงเรียน โดยให้มีการประเมินและแก้ไขหลักสูตรการเรียนการสอน เพื่อติดตามนักเรียนที่ได้รับ การฝึกอบรมตามโครงการต่อต้านสารเสพติดให้มีผลในการต่อต้านระยะยาว

งานวิจัยในประเทศ

คำผล สุพร (2559 : 81) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องปัญหาและแนวทางการดำเนินงานป้องกัน ยาเสพติดในสถานศึกษาอำเภอบ้านบึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาและแนวทางการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยรวมและ รายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย สามอันดับแรก คือ ด้านระบบ ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ด้านระบบบริหารจัดการ และ ด้านระบบข้อมูล ตามลำดับ ส่วนผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวม และรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และจำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวมและ รายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สนอง หอมรวง (2559 : 70) ได้ศึกษาการดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยรวมในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นราย ด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) เปรียบเทียบการดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า โดยภาพรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการประเมินผล และด้านการนำผลการปฏิบัติไปสู่การปรับปรุงมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน 3) เปรียบเทียบการดำเนินการ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามประสบการณ์ พบว่า โดยภาพรวม มีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีการปฏิบัติไม่แตกต่างกันเช่นกัน 4) ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ในกรณี เกี่ยวกับปัญหาในการดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียนขยายโอกาส

ทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยเรียงลำดับตามความถี่ 3 อันดับแรก จากมากไปน้อย ได้แก่ ขาดแคลนงบประมาณในการดำเนินงาน รองลงมา คือ การจัดทำข้อมูลนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดยังไม่เป็นระบบ และมีการจัดกิจกรรมในการป้องกันปัญหาเสพติดน้อย ส่วนข้อเสนอแนะเรียงลำดับตามความถี่ 3 อันดับแรก จากมากไปน้อย อันดับแรก ได้แก่ ควรจัดสรรงบประมาณสนับสนุนเพื่อดำเนินการให้เพียงพอ รองลงมาคือ ควรมีการดำเนินการ ตามกฎหมายอย่างจริงจัง และควรมีการตรวจสอบหาสารเสพติดในนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ขาดแคลนงบประมาณในการดำเนินงาน การจัดทำข้อมูลนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดยังไม่เป็นระบบ และมีการจัดกิจกรรมในการป้องกันปัญหาเสพติดน้อย

พรศักดิ์ บรรเทาทุกข์ (2558 : 96) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ผลการวิจัยมีดังนี้ สภาพในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ภาพรวมมีสภาพปัจจุบันในการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการแก้ไขปัญหายุ่งยากอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาระบบงาน อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านเครือข่ายการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านข้อมูลข่าวสาร อยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการวางแผนงานยาเสพติด อยู่ในระดับมาก จากการศึกษาปัญหาในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 โดยภาพรวมมีปัญหาในการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด อยู่ในระดับน้อย พบปัญหาในเรื่องการรวบรวมข้อมูล ทั้งจากภายในและภายนอก เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาระบบงาน อยู่ในระดับน้อย พบปัญหาในเรื่องการพัฒนากระบวนการรับยุทธศาสตร์ในสถานศึกษา รองลงมา คือ ด้านการวางแผนงานยาเสพติด อยู่ในระดับน้อย พบปัญหาในเรื่อง ระบบ กลไก แผนกำกับ ติดตาม การปฏิบัติงาน ที่ยังไม่ชัดเจน รองลงมาคือ ด้านข้อมูลข่าวสาร อยู่ในระดับน้อย พบปัญหาในเรื่องการติดตาม และรายงานผลพฤติกรรมของนักเรียน กลุ่มเสพ กลุ่มติด และกลุ่มค้ายาเสพติดให้ทุก ๆ ฝ่ายที่ทราบ รองลงมา คือ ด้านเครือข่ายการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับน้อย พบปัญหาในเรื่องการมีส่วนร่วมและสนับสนุนของเครือข่ายในการจัดกิจกรรม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการแก้ไขปัญหายุ่งยาก อยู่ในระดับน้อย พบปัญหา

ในเรื่องพฤติกรรมของนักเรียนที่ยังไม่มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นหลังจากเข้าสู่กระบวนการ

ภาวิณี สุมงคล (2556 : 98) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินงานป้องกันและแก้ปัญหา ยาเสพติดใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า 1) โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 มีการดำเนินงานป้องกันและแก้ปัญหา ยาเสพติด ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการดำเนินงานในระดับมากทุกด้าน โดยมีการดำเนินการด้านการจัดการเรียน การสอนเกี่ยวกับยาเสพติดในโรงเรียนมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด แก่นักเรียนและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง และด้านการจัดกิจกรรมรณรงค์เกี่ยวกับยาเสพติด ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีการดำเนินงานต่ำที่สุด คือ ด้านการตรวจสอบและให้การช่วยเหลือผู้ใช้ยาเสพติด 2) การเปรียบเทียบการดำเนินงานป้องกันและแก้ปัญหา ยาเสพติดใน โรงเรียน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 ในความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า 2.1) บุคลากรที่มีสถานภาพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานป้องกันและแก้ปัญหา ยาเสพติด ใน โรงเรียน ทั้งในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน 2.2) โรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีการดำเนินงานป้องกันและแก้ปัญหา ยาเสพติดใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

บรรลัญญ์ ลังการรัตน์ (2555 : 78) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด ของโรงเรียนเทศบาลวัดศรีปึงเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ได้ให้ข้อมูลในด้านการวางแผนในการป้องกันยาเสพติดใน โรงเรียนไว้ว่า มีการประชุม วางแผนการป้องกันยาเสพติดใน โรงเรียนคณะครูรับทราบ ปฏิบัติตามแผนการป้องกันยาเสพติดใน โรงเรียน ส่งเสริมให้คณะครู นักเรียนเป็นแกนนำด้านยาเสพติดใน โรงเรียน มีนโยบายการป้องกัน ยาเสพติดใน โรงเรียน ประกาศให้ทุกฝ่ายรับรู้ และร่วมกันวางแผนการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด ในโรงเรียน ในด้านรูปแบบการให้ความรู้เรื่องพิษภัยยาเสพติด ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ ความเห็น ในเรื่อง โรงเรียนมีการให้คำปรึกษาแก่นักเรียนในกรณี ที่เสี่ยงหรือติดยาเสพติด มีการสอดแทรกข้อมูลความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดในสาระการเรียนรู้และจัดป้ายนิเทศเกี่ยวกับยาเสพติด ในด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการป้องกันยาเสพติด ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ให้ข้อมูล ในเรื่อง โรงเรียนมีการปรับปรุงภูมิทัศน์ใน โรงเรียนให้สะอาดสวยงาม มีห้องสมุด ให้ความรู้แก่นักเรียน ส่งเสริมให้ใช้เวลาว่าง ในการอ่านหนังสือ จัดสถานที่เล่นกีฬาออกกำลังกาย ในโรงเรียน และจัดตกแต่งห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่วนในด้านการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ให้ข้อมูลในเรื่องโรงเรียนมีการปลูกจิตสำนึกด้านคุณธรรม

จริยธรรม ใช้หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาในการดำเนินชีวิตแก่นักเรียน จัดกิจกรรมทางเลือกในด้านจริยธรรม และด้านอาชีพให้นักเรียนจัดกิจกรรมและสนับสนุนกิจกรรมนันทนาการในโรงเรียน จัดกิจกรรมกีฬาต้านยาเสพติด และส่งเสริมให้นักเรียนเป็นแกนนำด้านยาเสพติดในโรงเรียนในด้านปัญหาและข้อเสนอแนะ คือ โรงเรียนอยู่ใกล้แหล่งเสื่อมโทรม จุดเสี่ยง จุดอับ และแหล่งมั่วสุมขาดการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ กิจกรรมที่จัดขาดความน่าสนใจไม่หลากหลาย และไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ประกอบการและชุมชนในการดำเนินงานอย่างจริงจัง

วิชาญ รัชมงโขโต (2555 : 91) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การป้องกันการระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 32 ผลการวิจัยสรุปสำคัญได้ดังนี้ 1) บุคลากรในสถานศึกษา มีสภาพการปฏิบัติจริงในการป้องกันยาเสพติดโดยรวมและรายด้านทั้งหมด อยู่ในระดับมาก 2) บุคลากรที่เป็นชายมีสภาพการปฏิบัติจริงในการป้องกันยาเสพติดรายด้านทั้งหมดและรายข้อส่วนใหญ่ อยู่ในระดับมาก ยกเว้นในด้านการประเมินผลในเรื่องผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผล ส่วนบุคลากรหญิงมีสภาพการปฏิบัติจริงในการป้องกันยาเสพติดรายด้านและรายข้อทั้งหมดอยู่ในระดับมาก 3) บุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกัน คือเป็นผู้บริหารและครูผู้สอน มีสภาพการปฏิบัติจริงในการป้องกันยาเสพติดรายด้านและรายข้อทั้งหมด อยู่ในระดับมาก 4) บุคลากรที่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีและสูงกว่าระดับปริญญาตรี มีสภาพการปฏิบัติจริงในการป้องกันยาเสพติดรายด้านและรายข้อทั้งหมด อยู่ในระดับมาก 5) บุคลากรที่มีเพศต่างกัน มีสภาพในการปฏิบัติจริงในการป้องกันยาเสพติดในด้านการวางแผนการดำเนินงานและการประเมินผลโดยรวมและรายข้อส่วนใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นในรายข้อเรื่องการจัดให้มีการประชุมคณะกรรมการเกี่ยวกับการป้องกันการระบาดของยาเสพติด การจัดทำข้อมูลสารสนเทศในการดำเนินงานแตกต่างกันที่ระดับ .05 6) บุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกันและระดับการศึกษาต่างกันมีสภาพในการปฏิบัติจริงในการป้องกันยาเสพติดโดยรวม รายด้านและรายข้อไม่แตกต่างกัน 7) บุคลากรมีปัญหาในการป้องกันการระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษาที่สำคัญคือการจัดเตรียมเอกสาร ในการดำเนินงานการป้องกันการระบาดของยาเสพติดไม่เป็นระบบ ครูที่ปรึกษาไม่ได้ดูแลนักเรียนอย่างจริงจัง และโรงเรียนไม่ได้รายงานการประเมินผลให้ชุมชนทราบ และมีข้อเสนอแนะที่สำคัญคือควรมีการจัดทำโครงการ โดยเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง ควรจัดกิจกรรมการเสนอผลงานการดำเนินงานตามโครงการ โดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมหาข้อสรุป และควรมีการประเมินผลโครงการและจัดทำในรูปเอกสาร เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศการดำเนินงานในโอกาสต่อไป

ภิญโญ อิ่มอุไร (2554 : 85) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการดำเนินงานป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านระบบป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ด้านระบบบริหารจัดการ และ ด้านระบบ การให้คำปรึกษา 2) การเปรียบเทียบการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตาม สถานภาพในการปฏิบัติงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3) การวิเคราะห์ ความแปรปรวนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ พบว่า สถานศึกษาขนาดเล็กกับสถานศึกษาขนาดกลาง และสถานศึกษาขนาดเล็กกับสถานศึกษาขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนสถานศึกษาขนาดกลางและสถานศึกษา ขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สุริยนต์ เสรีเรืองยุทธ (2551 : 78) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษากระบวนการบริหารเพื่อ ป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบกระบวนการบริหารเพื่อป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ตามสถานภาพและระดับช่วงชั้น ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการบริหารเพื่อป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านงบประมาณ รองลงมาคือ ด้านการอำนวยความสะดวก ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ย ต่ำสุดคือด้านการจัดบุคลากร ผลการเปรียบเทียบกระบวนการบริหาร เพื่อป้องกันยาเสพติด ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำแนกตามสถานภาพ พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อจำแนกตามช่วงชั้น พบว่า โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผน ด้านการจัดการบุคลากร ด้านการอำนวยความสะดวก และด้านการควบคุมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากการศึกษางานวิจัย สรุปได้ว่างานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ของการดำเนินงานการป้องกัน และการแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา มีวิธีการการป้องกันและการแก้ไขปัญหายาเสพติด

ในสถานศึกษาต่าง ๆ มากมายซึ่งทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับประเภทของสถาน และเพศของครูและบุคลากร ตลอดจนจนรวมถึงสถานะของสถานศึกษาในแต่ละแห่ง ซึ่งก็จะมีบริบทและมีการปฏิบัติกรรมถึง แนวทางการป้องกันและการแก้ไขปัญหาอาเสพติดในสถานศึกษาที่เหมือนและแตกต่างกันไป ดังนั้นสถานศึกษาจึงเป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนงานป้องกันและแก้ไขปัญหาอาเสพติด ลงสู่นักเรียน โดยอบรม สั่งสอน ตลอดจนการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาเสพติดด้วยวิธีการ ที่หลากหลายที่เหมาะสมและแตกต่างกันตามสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันและการแก้ไขปัญหาอาเสพติดในสถานศึกษา ถือว่าการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาอาเสพติดในสถานศึกษา มีการดำเนินการอย่างจริงจัง รวมถึงมีข้อมูลในการวางแผน ติดตามผล จัดระบบกลไก เฝ้าระวังปัญหาอาเสพติดให้มี ประสิทธิภาพ และจัดกิจกรรมให้เยาวชนมีภูมิคุ้มกันในการต่อต้านยาเสพติดทำให้สถานศึกษาหลาย แห่งประสบความสำเร็จ สามารถดูแลช่วยเหลือปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียนและควบคุมจนไม่ ให้มี ปัญหาอาเสพติดด้วยวิธีการที่หลากหลาย เหมาะสมและแตกต่างกันตามสภาพปัญหา สภาพแวดล้อม ศักยภาพและข้อจำกัดของสถานศึกษาแต่ละแห่ง ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจ ในสถานศึกษาและในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อันจะทำให้ผู้สนใจได้เรียนรู้และศึกษาต่อยอดเพื่อ พัฒนาต่อไป

สรุปได้ว่า ในการศึกษาวิจัย เรื่อง การดำเนินงานการป้องกันและการแก้ไขปัญหา อาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสระแก้ว ผู้วิจัย ได้นำแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการและปราบปรามยาเสพติด (2552 : 62) มาเป็นแนวทางในการศึกษา เนื่องจากแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการและปราบปรามยาเสพ ติด เป็นแนวคิดที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตามบริบทของครูและบุคลากรทางการศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสระแก้ว จึงต้องอาศัยแนวคิด ของสำนักงานคณะกรรมการและปราบปรามยาเสพติด เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงาน การป้องกันและแก้ไขปัญหาอาเสพติดให้หมดไปในสถานศึกษาโดยการวางแผน การดำเนินงาน การให้ความร่วมมือและการประเมินผล เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องนำไป พิจารณาดำเนินการแก้ไขปรับปรุงการปฏิบัติงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาเสพติด ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น